

Hrvatski glasnik

GLASILO HRVATA CRNE GORE

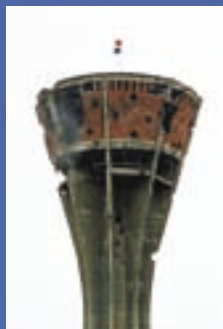
Godina X Broj 86 Lipanj 2012. ISSN 1800-5179

21. ROĐENDAN REPUBLIKE HRVATSKE

Hrvatski sabor, 25. lipnja 1991.

Vukovar

Dubrovnik

Knin

21. godina od proglašenja nezavisnosti

Str. 3

Datum za pamćenje

Str. 6

170 godina tradicije, muzike, kulture...

Str. 14

Poštovani čitatelji

Unatoč iznimnim vrućinama koje nam otežavaju svakodnevne poslove i obveze, redakcija vašeg i našeg časopisa radi punom parom. S velikim zadovoljstvom moram konstatirati da i dalje uspjevamo tiskati Glasnik mjesečno, a nadam se da ćemo tako i nastaviti.

U ovom broju, zbog objektivnih razloga, nismo uspjeli dobiti priloge za rubrike „Ličnost izbliza“ i „Bokelji u Hrvatskoj“, ali zato je pred vama mnoštvo aktualnih tema.

Republika Hrvatska ove godine proslavila je 21. rođendan, a tim povodom Veleposlanstvo RH i Generalni konzulat RH u Crnoj Gori zajednički su upriličili prigodnu svečanost u Podgorici.

Crna Gora napravila je golemi korak ka europskim integracijama, dobivši zeleno svjetlo za početak pristupnih pregovora za ulazak u Europsku uniju.

HGD CG na svojoj redovnoj Skupštini, koja je održana u Donjoj Lastvi, obilježio je 11 godina postojanja i plodonosnog rada.

Gradska muzika Kotor upriličila je krajem lipnja spektakularnu proslavu – 170 godina postojanja i još jedanput potvrdila da služi na ponos gradu i državi. Pokušali smo vam slikom i riječju prenijeti dio nezaboravne atmosfere te dvodnevne proslave.

Nova ministrica Vesna Pusić posjetila je Crnu Goru i sastala se u Kotoru s predstavnicima hrvatskih udruga.

Nakon dvogodišnjega plodonosnog mandata apostolski nerezidentni nuncij u Crnoj Gori Alessandro D'Errico odlazi za Hrvatsku.

**Poštovani čitatelji, posjetite našu novu stranicu:
www.hrvaticg.com**

*Vaša urednica
Tijana Petrović*

“Hrvatski glasnik”, Kotor, je upisan u evidenciju javnih glasila kod Republičkog sekretarijata za informisanje RCG pod rednim brojem 04/01-1828 od 31.12.2002. godine. Časopisu je dodijeljen međunarodni standardni broj za serijske publikacije ISSN 1800-5179, koji je otisnut u gornjem desnom uglu korica. Časopis izlazi mjesečno.

Adresa: **Zatvoreni bazen, Škaljari 85330 Kotor**
Telefon: +382 (0)32 304 232 · Faks: +382 (0)32 304 233
E-mail: hgd-kotor@t-com.me · WEB: www.hrvaticg.com
Žiro-računi: **520-361700-17** · **510-4741-76**
Osnivač i nakladnik: **Hrvatsko građansko društvo Crne Gore – Kotor**

Predsjednik: **Mirko Vičević** · Urednica: **Tijana Petrović**
Uređivački odbor: **Marija Mihaliček, Tripo Schubert, Vivijan Vuksanović, Danijela Vulović, Joško Katelan** · Lektorica: **Sandra Čudina** · Fotografije: **Foto Parteli, Radoje Milić, Dario Musić, Radio Dux, arhiva HGD CG**
Grafička priprema i tisak: **Biro Konto Igalo**
Naklada: 800 primjeraka

21. godina od proglašenja nezavisnosti

Piše:
Tripo Schubert

Dana 23. lipnja 2012. u povodu Dana državnosti Republike Hrvatske, u dvorani Kulturnog centra „Budo Tomović“ u Podgorici, veleposlanik Petar Turčinović i generalni konzul Božo Vodopija organizirali su prijem za mnogobrojne uzvanike iz političkog, kulturnog i javnog života, te za članove diplomatskog kora.

Nakon intoniranja državnih himni intonirana je i himna Europske unije praćena filmom Ane Rucner „Oda radosti“.

Veleposlanik Petar Turčinović u svome pozdravnom govoru istaknuo je da se odnosi između Crne Gore i Hrvatske danas smatraju primjerom dobrosusjednih odnosa, a pojedini političari i analitičari smatraju ih najboljima među zemljama jugoistočne Europe.

„Političari su otvorili vrata s isprikama nakon rata, a biznis je iskoristio ta vrata i ušao prilično intenzivno da bi danas

Odnosi između Crne Gore i Hrvatske danas su primjer dobrosusjednih odnosa, a pojedini političari i analitičari smatraju ih najboljima među zemljama jugoistočne Europe.

imali skoro 170 milijuna eura trgovinske razmjene između dviju država. Potpisani su skoro svi sporazumi važni za dvije susjedne zemlje, Hrvat-

ska je pružila značajnu pomoć i dala potporu Crnoj Gori na putu prema članstvu u NATO i Europskoj uniji“, rekao je veleposlanik Petar Turčinović.

U programu proslave Dana državnosti nastupio je vokalni sastav „Bisernice Boke“ iz Kotora i hrvatski instrumentalni sastav „Orient Expreso“ iz Zagreba, muzicirajući na flašofonu i udaraljka uz pratnju na klaviru četveroručno, što se rijetko viđa na koncertima. Uzvanici su mogli pogledati u holu izložene fotografije Ive Pervana koji je 1992. godine dobio prvu nagradu za svjetsku turističku fotografiju, a nakon toga je Hrvatska još sedam puta bila prvak turističke fotografije upravo zahvaljujući ovome fotografu.

Učesnici programa Bisernice Boke

Uzvanici su imali priliku vidjeti promidžbeni film Ane Rucner „Oda radosti“ Hrvatske turističke zajednice koji je osvojio u kategoriji turističkih filmova uglednu nagradu Turistički Oskar „Das goldene Stadttor“ na Međunarodnom festivalu turističkog filma koji se svake godine održava u sklopu turističke burze ITB u Berlinu. Na natjecanje su bila prijavljena čak 92 filma iz 28 zemalja svijeta. Zanimljivo je da je „Oda radosti“ na taj dan 22. lipnja, na 50. međunarodnom festivalu turističkog filma u Lecceu osvojila Grand Prix nagradu.

Veleposlanik Turčinović

DA SE PODSJETIMO:

Dana 30. svibnja 1990. konstituiran je prvi Sabor, nakon prvih demokratskih parlamentarnih višestranačkih izbora u novijoj hrvatskoj povijesti. Do 2002. slavio se kao Dan državnosti, a od te godine slavi se kao dan Sabora RH. Dana 25. lipnja 1991. Sabor je izglasovao Ustavnu odluku o suverenosti i samostalnosti RH kojom se utvrđuje pokretanje postupka razdruživanja od ostalih jugoslavenskih republika, a prema rezultatima referenduma od 19. svibnja kada je više od 94% građana glasovalo za hrvatsku samostalnost. Uz pomoć međunarodne zajednice, radi lakših pregovora o razdruživanju među bivšim jugoslavenskim republikama, Brijunskom deklaracijom od 7. srpnja utvrđen je tromjesečni moratorij na primjenu Ustavne odluke. Nakon isteka moratorija, 8. listopada 1991. godine, Hrvatska je jednoglasnom odlukom Sabora raskinula sve državno-pravne veze s ostalim republikama tadašnje SFRJ i postala nezavisna država. Taj datum obilježava se kao Dan nezavisnosti. Od 2002. godine 25. lipnja slavi se kao Dan državnosti.

Za vrijeme programa

Misa za domovinu

Dana 26. lipnja 2012. godine u franjevačkoj crkvi svete Klare, u kotorskome starom gradu, slavljena je sv. misa za domovinu u povodu Dana državnosti Republike Hrvatske. Sveto euharistijsko slavlje predvodio je preuzvišeni Ilija Janjić, kotorski biskup. Organizator ovog događaja je Generalni konzulat Republike Hrvatske u Kotoru.

U prepunoj crkvi na sv. misi zahvalnici nazočili su: generalni konzul Republike Hrvatske u Kotoru Božo Vodopija, konzulica prvog razreda u Generalnom konzulatu Katja Žarnić, predsjednica Hrvatske građanske inicijative Marija Vučinović, predsjednik Hrvatskoga nacionalnog vijeća Crne Gore Miroslav Franović, potpredsjednik Općine Tivat Ilija Janović, predsjednik Hrvatske krovne zajednice „Dux Croatorum“ Zvonimir Deković, predsjednik OO HGI-ja Kotor Josip Gržetić, član Hrvatskoga građanskog društva Crne Gore Tripo Schubert i ostali.

*EUROPSKI SAVJET OPĆIH POSLOVA EUROPSKE UNIJE
JEDNOGLASNO DONIO ODLUKU O POČETKU PRISTUPNIH
PREGOVORA S CRNOM GOROM 29. LIPNJA*

Datum za pamćenje

EU

Piše:

Tijana Petrović

Ministri vanjskih poslova ili europskih poslova zemalja članica EU-a odlučile su na sastanku u Luxembourggu da odobre početak pristupnih pregovora s Crnom Gorom, a ta odluka potvrđena je na sastanku predsjednika država ili vlada zemalja na sastanku u Bruxellesu 29. lipnja 2012. godine.

Crna Gora je treća država nastala raspadom bivše Jugoslavije koja otvara pregovore o pristupanju Europskoj uniji, nakon Slovenije koja je članica od 2004. i Hrvatske, koja ulazi u EU 1. srpnja sljedeće godine.

Pregovori bi na prvoj međuvladinoj konferenciji trebali biti službeno proglašeni otvorenima, a nakon toga slijedi postupak dubinske analize crnogorskog zakonodavstva i njegove usporedbe s europskom pravnom stečevinom. Očekuje se da bi prva poglavlja Crna Gora mogla otvoriti potkraj ove godine.

Crna Gora ima kandidatski status od prosinca 2010. U prosincu prošle godine Europsko vijeće je, s ciljem otvaranja pregovora u lipnju ove godine, zadužilo Europsku komisiju da ocijeni napredak Crne Gore u provedbi reformi s posebnim naglaskom na područje vladavine prava, temeljnih prava, borbe protiv korupcije i organiziranog kriminala.

Komisija je to učinila i 23. svibnja prihvatila izvješće o

Crna Gora preuzela je štafetu od Hrvatske ka Europskoj uniji. Ovo je najznačajniji i najveći dan za Crnu Goru nakon odluke o nezavisnosti. Otvaraju se poglavlja 23. i 24. – vladavina prava, borba protiv korupcije i organiziranog kriminala i nezavisnosti pravosuđa.

napretku Crne Gore u provedbi reformi te preporučila otvaranje pristupnih pregovora, ocijenivši da je ta zemlja učinila napredak u području vladavine prava, borbi protiv korupcije i organiziranog kriminala te postigla potrebnu „razinu usklađenosti“ s europskim standardima.

Europska unija vodit će s Crnom Gorom pregovore prema novom pristupu, po kojem će se najprije otvoriti pregovori u dva najvažnija poglavlja 23. - Pravosuđe i temeljna prava i 24. - Pravda, sloboda i sigurnost. Ta dva poglavlja bit će otvorena tijekom čitavog procesa i bit će zatvorena tek na kraju.

„Otvaranje pregovora predstavlja novu fazu europskog puta Crne Gore, koja će omogućiti nastavak procesa modernizacije i demokratizacije crnogorskog društva, te jačanja institucija sistema“, rekao je Štefan File, komesar za proširenje EU-a.

„Donesena odluka je visoko priznanje za države i sve subjekte društva koji su pomogli crnogorskim integracionim

uspjesima“, izjavio je Filip Vujanović, predsjednik Crne Gore.

„Preuzeli smo štafetnu palicu od Hrvatske na putu ka EU. Ovo je novi stimulans da nastavimo s reformama za sve političke subjekte i cijelo crnogorsko društvo“, rekao je Milan Roćen, ministar vanjskih poslova i europskih integracija.

„Sada krećemo u najtežu i najzahtjevniju fazu, bez presedana, u historiji evropskih integracija po obimu obaveza i načinu kontrole njihovog ispinjavanja“, izjavio je Ranko Krivokapić, predsjednik parlamenta Crne Gore.

Milan Roćen i Štefan File

Odnosi Crne Gore i Hrvatske primjer svima u regiji

Piše:
Tripo Schubert

Ministrice vanjskih i europskih poslova Vesna Pusić razgovarala je u utorak 12. lipnja 2012. u Kotoru s predstavnicima hrvatske nacionalne manjine u Crnoj Gori o položaju i pravima Hrvata u toj zemlji, njihovoj organiziranosti, aktivnostima i problemima te o financijskoj potpori hrvatskim udrugama i medijima koji djeluju u Boki kotorskoj.

U razgovoru su sudjelovali predsjednik Hrvatskoga građanskog društva Mirko Vičević, predsjednik Hrvatskoga nacionalnog vijeća Crne Gore Miroslav Franović, predsjednik Hrvatske krovne udruge Dux Croatorum Zvonimir De-

Želimo naglasiti okrenutost prema budućnosti, ali i riješiti probleme koji su ostali kao što su problemi restitucije. Upravo bi Hrvati mogli biti nositelji aktivnosti na približavanju Crne Gore Europskoj uniji

ković i zastupnica Hrvatske građanske inicijative u crnogorskom parlamentu Ljerka Dragičević.

Tijekom razgovora predstavnici udruga istaknuli su potrebu rješavanja tehničkih problema, načina financiranja hrvatskih medija Hrvatskoga glasnika i Radio Duxa te suvremenijeg načina rada s mladima stvaranjem kampo-

va za edukaciju i animaciju, kao i doniranjem stipendija za studiranje i postdiplomske studije na sveučilištima u Hrvatskoj.

Ministicu Pusić primio je kotorski biskup monsinjor Ilija Janjić koji je predstavio biskupiju odnosno njezinu povijest te kulturno i spomeničko blago Hrvata kao autohtonog naroda u Boki kotorskoj. Mi-

nistrica je izrazila zadovoljstvo posjetom i susretom u biskupiji koja je pomogla u očuvanju autohtonoga hrvatskog identiteta u Crnoj Gori.

Hrvatska šefica diplomacije istaknula je kako, vezano uz funkcioniranje institucija hrvatskog naroda, postoji namjera da se napravi plan kulturne suradnje u regiji na medijskim komunikacijskim projektima i kulturnim projektima. "Želimo naglasiti okrenutost prema budućnosti, ali i riješiti probleme koji su ostali kao što su problemi restitucije. Upravo bi Hrvati mogli biti nositelji aktivnosti na približavanju Crne Gore Europskoj uniji", rekla je ministrica Pusić.

Ministrica vanjskih poslova Vesna Pusić i njezin crnogorski kolega Milan Roćen potpisali su u utorak 12. lipnja 2012. u Podgorici Sporazum o Euroatlantskom partnerstvu između vlada Crne Gore i Hrvatske.

Ministrica je crnogorskom kolegi predala prijevode europskog zakonodavstva s engleskog na hrvatski jezik, od 2009. do danas.

"Sporazum je za nas pogled u budućnost. Za Crnu Goru to znači da se ugleda na hrvatska iskustva, a za nas je to način dobre suradnje sa susjedima. Pristupni proces bitniji je od samog članstva jer je to razdoblje u kojem se grade institucije", rekla je tim povodom Pusić.

Euroatlantsko partnerstvo dviju zemalja će, kako se očekuje, pridonijeti integraciji Crne Gore u EU i NATO te afirmirati europske vrijednosti u bilateralnoj i regionalnoj suradnji, a cilj je da se uz pomoć u ispunjavanju kriterija olakša Crnoj Gori tijekom pregovora za članstvo u EU, pomogne u usklađivanju nacionalnog zakonodavstva s europskim

Potpisivanje sporazuma

Sastanak sa hrvatskim udrugama

pravnim stečevinama, kao i u potrebnoj prilagodbi državne uprave. Kako se ističe, Hrvatska i Crna Gora potpisale su ovaj sporazum želeći nastaviti jačati svoje dobrosusjedne odnose i svjesne važnosti vlastitog doprinosa miru, stabilnosti i napretku jugoistočne Europe te uvjere da bi članstvo zemalja regije u Europskoj uniji i NATO-u predstavljalo trajnu afirmaciju tih vrijednosti. Sporazum o euroatlantskoj surad-

nji polazi od odlučnosti Crne Gore za provođenjem reformi na putu prema EU i NATO-u i spremnosti Hrvatske da na tom putu pruži Crnoj Gori odgovarajuću političku i tehničku potporu.

Hrvatska će staviti na raspolaganje svoje specifično znanje, stečena iskustva i ekspertize iz pregovaračkog procesa s Europskom unijom i NATO-om, a ugovorne stranke pripremit će i zajedničke pro-

U pratnji Veleposlanika i Generalnog konzula

Novinar dnevnog lista Pobjede upitao je ministricu da prokomentira činjenicu da je u emisiju „Lijepom našom”, koja se emitira na hrvatskoj državnoj televiziji, uvrštena Boka kotorska. Pusić je odgovorila kako Hrvatska „nema apsolutno nikakve teritorijalne pretenzije“. „Iskreno rečeno, emisiju nisam gledala, ali Hrvatska nema apsolutno nikakve pretenzije, a nadam se ni Hrvatska televizija, iako se ona ne pita u tim pitanjima za mišljenje. Bilo kakva pomisao da bi se tu radilo o teritorijalnim pretenzijama ne postoji”, rekla je Pusić.

jekte prekogranične suradnje, uključujući i infrastrukturne projekte koji bi se mogli natjecati za financijska sredstva iz fondova Europske unije. Suradnja obuhvaća i usavršavanje i razmjenu stručnjaka.

„Osim Hrvata, nitko se više od Crnogoraca nije razveselio uspjehu Hrvatske i njezinu članstvu u EU. Jer, nakon što Hrvatska postane članica EU-a, Crna Gora će imati i fizičku

granicu s Unijom. Dragocjena su njihova iskustva i znanje koje su stekli u procesu pristupanja EU. Iskoristili smo priliku da razmijenimo mišljenja o nizu bilateralnih pitanja i zajedno konstatirali zadovoljstvo zbog uspona u našim odnosima. Slobodno možemo reći da odnosi između Crne Gore i Hrvatske mogu poslužiti za primjer svima u regiji i šire“, izjavio je ministar vanj-

skih poslova Crne Gore Milan Ročen.

Tijekom boravka u Crnoj Gori ministrica Pusić sastala se s najvišim državnim dužnosnicima, predsjednikom države Filipom Vujanovićem, predsjednikom parlamenta Rankom Krivokapićem i premijerom Igorom Lukšićem te je još jedanput istaknula potporu Hrvatske našim euroatlantskim integracijama.

**DAN HRVATSKOGA GRAĐANSKOG
DRUŠTVA CRNE GORE
OBILJEŽEN JE ODRŽAVANJEM
XI. GODIŠNJE SKUPŠTINE**

11 godina zajedno

Piše:
Vivijan Vuksanović

Dana 23. srpnja je Dan HGD CG, koji se ove godine obilježio radno, održavanjem XI. godišnje skupštine 16. srpnja 2012. godine u dvorani Doma kulture „Josip Marković“ u Donjoj Lastvi.

Intoniranjem crnogorske i hrvatske himne započelo je zasjedanje.

Od 1.420 registriranih članova Društva delegirano je iz svih podružnica 70 članova koji su, uz pozvane goste, bili prisutni na Skupštini.

Dosadašnji stvoreni kulturni kapital raznim akcijama Društva prelazi okvire nevladine udruge te je Hrvatsko građansko društvo Crne Gore steklo uvjete da ga grad Kotor prizna kao društvo od posebnog značaja

Skupštinu su pozdravili: Božo Vodopija - generalni konzul Republike Hrvatske u Kotoru, Marija Vučinović - predsjednica Hrvatske građanske inicijative, Miroslav Marić - predsjednik Upravnog

odбора Fonda za manjine u Crnoj Gori, Miroslav Franović - predsjednik Hrvatskoga nacionalnog vijeća, Slavko Mandić - predsjednik Matice Crnogoraca - ogranka Kotor i Mileva Pejaković Vujošević -

direktorica Pomorskog muzeja Crne Gore u Kotoru.

Uz njih na Skupštini su bili prisutni i Ljerka Dragičević - poslanica u Parlamentu Crne Gore, Zvonimir Deković - predsjednik hrvatske udruge DUX Croatorum iz Donje Lastve, kao i Miroslav Marušić - glavni urednik hrvatskog radija DUX i Tijana Petrović - urednica Hrvatskoga glasnika.

Generalni konzul RH **Božo Vodopija** čestitao je na zajedništvu svih udruga i stranke u borbi za očuvanje identiteta te Društvu na uspješnim aktivnostima, na ukupnom djelovanju i radu za svih jedanaest godina postojanja i plodonosnog rada.

„Hrvatska manjinska zajednica u CG nije remetilacki činitelj, već pravi most suradnje i prijateljstva između dviju susjednih država. Prethodnih dana kada se ministrica vanjskih poslova Hrvatske Vesna Pusić susrela s najvišim crnogorskim dužnosnicima bio sam jako ponosan jer se s poštovanjem razgovaralo o svim hrvatskim udrugama koje djeluju u Crnoj Gori, a HGD-u želim da nastavi s plodnim radom i da traje što dulje“, rekao je generalni konzul Božo Vodopija.

Marija Vučinović izrazila je zadovoljstvo što svi Hrvati zajedno sa strankom i udrugama rade na očuvanju identiteta, stvaranju boljih uvjeta za život i na najbolji način promoviraju i prezentiraju bogato kulturno naslijeđe.

Miroslav Franović rekao je kako će nacionalno Vijeće pomagati rad ovakvih udruga kao što je HGD CG, a posebno projekte koji su vezani uz mlade.

Miroslav Marić podsjetio je prisutne da hrvatsku zajednicu u Crnoj Gori posebno po-

Intoniranje himni

Radno predsjedništvo

štuje Fond za manjine i da joj osigurava više sredstava nego što je to dosadašnjim kriterijima predviđeno.

Slavko Mandić posebno je pohvalio dobru suradnju HGD CG s Maticom Crnogoraca, a za rad Društva rekao je kako sva priznanja koja su mu do dijelile obje države potvrđuju uspješan rad i veliki doprinos Društva u stvaranju tako dobrih odnosa Crne Gore i Hrvatske.

Mileva Pejaković Vujošević, čestitajući Dan Društva i zaželjevši uspješan rad Skupštine, naglasila je značaj pisa-

ne riječi i pohvalila uspješan rad u tiskanju časopisa Hrvatskoga glasnika.

Izvještaj o radu Društva u proteklih godinu dana podnio je predsjednik HGD-a CG **Mirko Vičević**, koji je između ostalog rekao kako sva priznanja koja su Društvo i pojedinci dobili u protekloj godini dodatno obvezuju na još bolji i kvalitetniji rad u sljedećem razdoblju. „Dosadašnji stvoreni kulturni kapital raznim akcijama Društva prelazi okvire nevladine udruge te smatram da je Hrvatsko građansko

Učesnici Skupštine

društvo Crne Gore steklo uvjete da ga prizna grad Kotor kao društvo od posebnog značaja“, rekao je predsjednik Društva Mirko Vičević.

Delegati su usvojili izvješća o radu Društva i financijskom poslovanju, uz pozitivno mišljenje Nadzornog odbora za 2011. godinu, kao i prijedlog plana aktivnosti i financijski plan za 2012. godinu.

U diskusiji je sudjelovala i **Dijana Milošević** istaknuvši potrebu većeg angažiranja mladih članova Društva u svim aktivnostima. „Pohvalno je što se oformila škola mandoline, autohtonoga mediteranskog instrumenta, čiji su rezultati već vidljivi sudjelovanjem dječjeg sastava *Tripo Tomas* na božićnim koncertima, ali to nije dovoljno. U ovoj godini započet ćemo raditi na promociji bokeljskoga govora

u dramskoj sekciji“, rekla je uz ostalo D. Milošević.

Tripo Schubert fokusirao je svoje izlaganje na problem neplaćanja članarine čija godišnja visina ne može ugroziti ničiji proračun, ali može biti značajna stavka za financiranje pojedinih aktivnosti ako bi samo polovina članstva izvršila svoju obvezu.

„Drugo značajno pitanje koje već godinama pokušavamo riješiti jest osiguranje uvjeta za rad Društva. U studiji koju je izradio NVO Expeditio za potrebe lokalne samouprave o razvoju kulture ove općine za razdoblje 2012. - 2016. godine eksplicitno stoji konstatacija da HGD CG, koji daje veliki doprinos na planu kulture, može s pravom biti proglašeno institucijom od posebnog interesa Općine Kotor i na toj osnovi uživati i određena prava u

području financiranja i osiguranja prostora. Mišljenja sam da bi i dodjela ordena od država Hrvatske i Crne Gore našem Društvu za doprinos na polju međunarodne kulturne suradnje trebala biti obvezujuća i za rješavanje uvjeta za rad“, rekao je Schubert.

Tijana Petrović predstavila se delegatima kao nova urednica časopisa Hrvatskoga glasnika i zahvalila je svima koji joj priložima i prijedlozima pomažu u ovome važnom projektu.

„Trudit ću se da časopis izlazi mjesečno i da njegova kvaliteta bude još bolja. Apeliram na sve vas da aktivnije surađujete s redakcijom, da šaljete priloge iz rada podružnica i o aktualnostima iz vaših sredina jer ovo je vaš časopis“, rekla je uz ostalo Tijana.

*SVEČANO PROSLAVLJEN VELIKI JUBILEJ
KOTORSKE GRADSKO MUZIKE*

170 godina tradicije, muzike, kulture...

Piše:
Tijana Petrović

U petak 29. lipnja u crkvi sv. Duha održana je Svečana skupština Gradske muzike Kotor. O povijesti orkestra, jednog od simbola grada Kotora, govorio je odvjetnik i dugogodišnji član Gradske muzike Kotor Boško Grgurević. Prisutnima se obratio i čestitao na jubileju najstariji član Gradske muzike gospodin Boro Cicović, koji je davne 1932. godine postao njezin član. U povodu jubileja dodijeljena su priznanja odnosno plakete te zahvalnice suradnicima i sponzorima koji su pomogli u obilježavanju jubileja, među kojima i Hrvatskome građanskom društvu za dugogodišnju suradnju i potporu u proslavi jubileja. Dobitnici plakete su: profesor Nikola Čučić - za dugogodišnje vođenje i doprinos kontinuitetu rada orkestra, odvjetnik Vladimir Begović - za dugogodišnje vođenje, izniman doprinos očuvanju i modernizaciji orkestra i afirmaciju bogate tradicije, Krešimir Petrović -

Dvodnevni programom, pod nazivom “Gradska muzika Kotor, 170 godina tradicije, muzike, kulture...”, obilježen je veliki jubilej najstarijega puhačkog orkestra u Crnoj Gori i jednog od najstarijih na Balkanu.

Gradska muzika Kotor 1930.

najstariji aktivni član Gradske muzike za doprinos kontinuitetu rada, Adam Cuca - za 50 godina aktivnog članstva i doprinos kontinuitetu rada, Ivica Biskupović - za izniman doprinos očuvanju orkestra i angažiranost na obuci članova na tradicionalnim instrumentima i Nikola Konjević, predsjednik Skupštine općine Kotor - za dugogodišnju posvećenost i potporu orkestru. Plakete je uručio dirigent Petar Bukilica, a u ime dobitnika prisutnima se obratio Nikola Konjević.

Sljedećeg dana proslava je nastavljena defileom puhačkih orkestara, a uz domaćina nastupili su i prijateljski orkestri Glazbeno-prosvjetno društvo Tivat i Mjesna muzika Denovići.

Proslava je završena Svečanim večernjim koncertom 30. lipnja, ispred katedrale bazilike sv. Tripuna. Dobro uštiman orkestar, pod dirigentskom palicom dugogodišnjeg člana Petra Bukilice, izvodio je klasična i popularna djela. Tako je mnogobrojna publika imala prilike čuti „Carmen“ Georges Bizeta, „Dunavske valove“ Jovana Ivanovića, „Šjora Maru“ Tripa Tomasa, koju je uz pratnju Muzike otpjevao praunuk slavnoga kotorskog meštra, Ivan Tomas. Orkestar je svirao i evergreen „My Way“, marševe „Colonel Bogey“ i „Pink

BOGATA POVIJEST

Gradska muzika Kotor osnovana je davne 1842. godine, a osnovali su je ugledni građani koji su tadašnjem gradonačelniku Marku Paskvaliju podnijeli pismeni predlog za osnivanje orkestra. Prvi orkestar pod nazivom Građanska glazba grada Kotora imao je 24 člana čija su imena poznata, ali na žalost ne i ime prvog dirigenta koji je vodio orkestar.

Pravilnik o radu Građanske glazbe grada Kotora usvojen je 15. lipnja 1842. godine, i njime su bili obuhvaćeni svi elementi djelovanja, ponajprije problemi obrazovanja novih muzičara, pri čemu je osnovno načelo bilo da orkestar sam pruži obrazovanje svojim članovima te da se izdržava vlastitim sredstvima.

Od osnivanja do početka XX. stoljeća orkestrom su dirigirali Josip Jedlička, Jeronim Fioreli, Ivan Jedlička mlađi, Antun Petrarka, Ivan Burati, Ivan Jedlička Stariji, Dionizije De Sarno San Giorgio. Orkestrom u XX. stoljeću dirigiraju mnogi kapelnici, među kojima su najznačajniji Erminie Bagatella, Tripo Tomas, Antun Homen, Tripo Đurašević, Nikola Čučić, Nikola Gregović i Vladimir Begović. U svojoj dugoj povijesti Gradska muzika Kotor svirala je mnogobrojnim slavnim ličnostima: Petru II. Petroviću Njegošu, Franzu Ferdinandu, princu Eduardu, kralju Olafu, kraljici Beatrisi, M`Bou, princezi Margareti, Titu, Eleanor Roosevelt, Jean-Paulu Sartreu, Sofiji Loren i Carlu Pontiju, princezi Jelisaveti Karađorđević i mnogim drugima. Za svoj rad orkestar je dobio mnogobrojna priznanja, među kojima su svakako najznačajnija Orden zasluga za narod sa srebrnim zracima, dodijeljen ukazom Josipa Broza Tita 1967. godine, te Novembarska nagrada Grada Kotora iz 1977. godine. Danas orkestar ima 30-tak članova, uglavnom amatera, koji s ponosom prezentiraju muzičku kulturu i stoljetnu tradiciju staroga grada.

Ivan Tomas

Panther“, popularne pjesme „Quando, Quando“ i „Final countdown“, a pjesmu „Jabuke i trešnje“ maestralno je izveo Adam Cuca, solist na trubi. Koncert je uz vatromet završio pjesmom „Bokeška noć“ koju je uz pratnju orkestra otpjevala Sanja Maslovar. Na samom kraju koncerta Muzika je, već po tradiciji, izvela kolo sv. Tripuna. Uz navedene soliste, kao gost je nastupio i gudački kvartet „Coda“, a predivnu noć pjesmom su upotpunili članovi Srpskoga pjevačkog društva Jedinstvo. U programu su sudjelovale i mažoretkinje „Fešta“. Na koncertu su bili mnogobrojni uzvanici, među kojima gradonačelnica Kotora Marija Čatović, predsjednik Skupštine općine Nikola Konjević, kotorski biskup mons. Ilija Janjić, veleposlanik Austrije u Crnoj Gori Martin Pammer, gospođa Katja Žarnić, prvi konzul General-

nog konzulata Republike Hrvatske u Kotoru, i mnogi drugi iz kulturnog i javnog života Kotora.

Kao poklon Gradskoj muzici Kotor, u organizaciji ŠOSMO „Vida Matjan“ iz Kotora, 6. lipnja ispred crkve sv. Luke održan je koncert korova, na kome su uz korove muzičke škole nastupili i najmlađi kor JPU „Radost“ i Cukarini te kor Srpskoga pjevačkog društva Jedinstvo.

NVO Šjore od mota i ovoga puta dale su svoj doprinos u organizaciji Večeri klapa koja se održala 15. lipnja na Citadeli, a prihod od prodaje ulaznica dan je za organizaciju svečane proslave jubileja.

U organizaciji Zajednice Talijana Crne Gore, Gradska muzika Kotor gostovala je od 22. do 25. lipnja u talijanskom gradu Muggiji, gdje je na trgu ispred općine održala koncert.

Promenadni koncert

*U KOTORU SVEČANO OBILJEŽEN
DAN BOKELJSKE MORNARICE 809*

Tradicija duža od 12 vjekova

Piše:
Danijela Vulović

**Davne 1463. godine izdan je prvi
statut Bratovštine Bokeljske
mornarice 809**

U sklopu Dana Bokeljske mornarice, koji se proslavlja svakog 26. lipnja jer je na taj dan davne 1463. godine izdan prvi statut Bratovštine Bokeljske mornarice 809, dana 25. lipnja u crkvi Svetog Duha, u koncertnoj dvorani Glazbene škole „Vida Matjan“, održana je Svečana akademija. Voditelj programa Nikola Ciko, predsjednik Upravnog odbora Bokeljske mornarice, pozdravio je prisutne goste: Nikolu Konjevića - predsjednika Skupštine Općine, Fila Biskupovića - potpredsjednika Općine Kotor, Katju Žarnić - konzulicu u Generalnom konzulatu R. Hrvatske u Kotoru i predstavnike HGD CG.

Minutom šutnje dana je počast nedavno preminulom dr. sc. Milošu Miloševiću, admiralu Bokeljske mornarice.

Dr. Branko Sbutega, predsjednik Podružnice u Beo-

gradu, govorio je o fenomenu „Povijesti sadašnjosti“, koji je vezan uz kontinuitet i trajanje Bokeljske mornarice. „Svojim posebnim znanjem, poznavan-

njem prošlih vremena, uvidom u povijesne procese, povjesničar ima mogućnost suvremeniciima objašnjavati njihovo vrijeme. Još je važnije da ima

znanje koje mu omogućava da objasni genezu današnjih fenomena i da pokaže što je sve utjecalo na to da sadašnjost bude baš ovakva kakva jest“, rekao je Sbutega.

Također se osvrnuo i na plodonosan život pokojnog admiral dr. Miloša Miloševića.

U programu je sudjelovala ženska klapa „Bisernice Boke“, plesna grupa Bokeljske mornarice, uz glazbenu pratnju kombiniranoga mandolinskog sastava, mali admiral i učenici glazbenih škola iz Kotora i Tivta.

Na Dan Bokeljske mornarice, na trgu ispred Pomorskog muzeja, formiran je glavni odred, sastavljen od podružnica Kotor, Tivat i Herceg Novi. Glavni odred preuzeo je u pratnji Gradske muzike Kotora, ispred zgrade Općine Kotor, državnu zastavu, a nakon toga tradicionalno obišao grad, preko Tabačine do glavnih gradskih vrata. Viceadmiralu Iliji Radoviću predao je raport ispred glavnih gradskih vrata i ključeve grada Kotora predsjednik Skupštine Nikola Konjević. Na kraju je na glavnome gradskom trgu odigrano tradicionalno kolo Bokeljske mornarice.

Radno predsjedništvo - Sbutega, Ciko, Radović

Ulicama grada

Viceadmiral Radović pozdravlja Odred

Chicory, Bitte

Piše:
Mašo Čekić

Ubokeškoj gastronomskoj tradiciji stoljećima se koristi autohtono bilje. Iako nema puno izrazitih, samosvojnih bokeških specijaliteta, upravo divlje biljke daju specifičnost bokeškoj kužini. Takva jela, u kojima Bokeљи obilato koriste trave kao glavne sastojke ili dodaju tek poneku balicu ljekovitog bilja autohtona su i pripadaju našoj gastronomskoj kulturnoj baštini.

To bilje, najčešće sirotinjski pripremano, uz čašu domaćeg vina, ako je preteklo, posebno s proljeća i jeseni, bilo je gotovo sve na bokeškoj težačkoj trpezi.

Među jestivim travama u Boki žućenica je nekrunisana carica, gotovo sveta trava hraniteljica.

Obilježje je sirotinjskog stola, gladnih i ratnih godina, ali i specijalitet na trpezi u vrijeme blagdana kada se moglo priuštiti meso ili riba. Prisutna je u svim dijelovima Mediterana iako se kao jestiva ne koristi na isti način. Čak se može ustvrditi da je u Boki, Istri, nekim dalmatinskim otocima, Liguriji i Pulji u Italiji, Kataloniji u Španjolskoj, Grčkoj i Turskoj oduvijek bila hrana,

U Europi je žućenica postala crnogorski brend, a u našim restoranima je nema

danas specijalitet, a u drugim sredinama tek se povremeno o njoj govori kao jestivoj biljci.

Specifičnu aromu i gorak ukus žućenici daje inzulin, osnovni ljekoviti dio žućenice. Uz inzulin sadrži cikoriteol, derivate voćnog šećera, 25 posto pektina, željezo, kalcij, kalij i natrij. Njezin korijen u suhom stanju sadrži još intybin,

fruktozu, pentosan i mast. Zbog bogatstva ljekovitih sastojaka od ove trave koristi se sve: korijen, lišće i cvijet.

Od njezina korijena sušenjem, prženjem i mljevenjem priprema se zamjena za kavu, poznata kao cikorija. Za tu vrstu kave utvrđeno je i antikancerogeno svojstvo. Kao i sve biljke iz velike porodice

glavočika žučenica je idealna hrana za šećerne bolesnike, a pomaže u liječenju mnogobrojnih drugih bolesti i tegoba.

Žučenica ima mnogobrojne rođake, a botaničari stalno stvaraju nove vrste.

Ipak, pred dobrom, starom, divljom žučenicom (poznata je još i po tridesetak drugih imena) valja zastati.

Tivćani su joj posvetili brošuru „Serenada od žučenici“ koja je doživjela četiri izdanja, a stalno se traži primjerak više.

Posvetili su joj i gastronomski festival – «Žučenica fest» koji se tijekom ove godine održava osmi put. Festival je specifičan po mnogo čemu, pa i vremenu održavanja - od prvih ljubičica do prvih zimskih bura. Za to vrijeme žučenica se može ubrati u našim đardinima, voćnjacima, vinogradima ili na nekoj livadi izvan grada, a sve češće i više se sije.

A žučenice je vazda bilo na trpezi. I kada su gromovi pucali, kada je riba bježala u carstvo morskih dubina, kada se iz vlastitog dvorišta nije moglo, kada se plaćao danak i banak, kada su djeca plakala čekajući da se u bronzinu skuha šaka pljesnivog brašna, kada su bolesti desetkovale ljude i stoku, kada su krvarili potoci.

Za nju se nije plaćalo.

Ni molilo. Zaslužila je naša žučenica festival i mnogo više od toga. Organizacija žena Tivta i Radio Tivat, po ideji i scenariju Maša Čekića i Blaženke Vučurović, realiziraju gastro večeri i gastro predstave „P(i)jat od žučenice“ u Tivtu, ali i u Budvi, Trebinju, Puli, Vrnjačkoj Banji, mađarskom Makou, poljskom Skočovu, Sremskoj Mitrovici, Podgorici, Risnu i drugim gradovima.

Našla se naša žučenica u katalozima mnogobrojnih ruskih turističkih organizacija, na naslovnim stranama njemačkih gastro časopisa, u novin-

skim tekstovima objavljenim u još nekoliko europskih zemalja. U TV i radio emisijama, u Crnoj Gori i inozemstvu emitirano je više od 15 sati programa posvećenog Žučenica-festu. Stigle su nagrade i priznanja, među kojima i Zlatna medalja Novosadskog sajma na prezentaciju Žučenica-festa i nagrada TO Tivat za inovaciju. Programe „Žučenica festa“ vidjelo je oko 30.000 posjetilaca kojima je podijeljeno više od 13.000 obroka s jelima od žučenice.

Nije naški da budemo nezahvalni, a pri tome zakinuti za najljepše darove prirode. Zato priča o žučenici ima i nastavak, izvan trpeze.

Njoj u čast, u Tivtu i drugim gradovima u regiji, organiziraju se programi „Još jedna priča Žučenica-festa“. Do sada su, multimedijalnim pristupom, ispričane priče o čaju u đardinu stare Bokeljke, izradi svile u Boki kotorskoj, bokeškom čipkarstvu, pismima Bokelja kroz povijest, božićnim kolačima i zaboravljenome božićnome slatkome posluženju od pšenice i suhog voća, kolačima inspiriranima Mocartom, lastovskoj svadbi, historiji bokeške muzike, naivnom slikarstvu i kiparstvu, padišpanju...

Zaslužuje žučenica još dosta toga. Knjigu u kojoj će se naći 170 načina pripreme jela od žučenice ili s njom, uz fotografije onoga što se kuhalo i

Cikorija

Ljepotom i bojom plijeni cvijet žučenice. U našem narodu, ali i usmenom predajom drugih naroda, ima više legendi o nastanku tog cvijeta. Jedna od najljepših legendi nastala je na obalama Mediterana.

Plavooka ljepotica silno je ljubila mladog mornara. Obećali su se jedno drugom, a vjenčanje planirali za proljeće - čim se mornar vrati s još jednog vijada. Valja zaraditi za prsten i svadbu.

Čekala je djevojka dragoga, u početku s veseljem, zbog sretnog događaja koji stiže. Vrijeme je prolazilo, a suze su sve češće tekle njezinim licem. Proteklo je tako, u čekanju, nekoliko proljeća.

Plavetnilo njezinih isplakanih očiju, suze, ljubav, čemer i bol za dragim - sve se slilo i transformiralo u cvijet trave žučenice. Nježno zatrepti s izlaskom sunca i zaplavi sve oko sebe. Kao nada djevojke što čeka na obali mora. Onda se latice zatvore, tugujući do nove iskre i ponovnog uzdaha - možda mi ga Gospa vrati.

prezentiralo prošlih osam godina.

Zaslužuje brošuru s izborom od 15 najpopularnijih recepata sa žućenicom, na sedam stranih jezika.

Obje knjige su spremne i čekaju milost sponzora.

A recepti?

I oni starinski, koje su nam babe ostavile, i oni nastali u kreativnoj kužini, čekaju da se u bokeškim restoranima ponude gostima. Za sada to rade samo rijetki ugostitelji, u tri restorana.

A u prospektima Nacionalne TO CG, njemačkih, ruskih, poljskih i drugih inozemnih agencija, turistima se preporučuje da u Crnoj Gori probaju jela od žućenice. U inozemstvu je naša trava postala brend po kojem se prepoznajemo.

A kod nas?

Bojim se da me netko od naših ugostitelja ne zaustavi i pita - Što je to žućenica?

Nije naški, ali bih morao da rečem...

Žućenicu su koristili stari Grci, Rimljani i Arabi, a 300 godina prije Krista, Grci su je uzgajali u vrtovima.

Plantažni uzgoj u Europi počinje 1763. godine u Njemačkoj, gdje je tri godine ranije otvorena prva tvornica za proizvodnju cikorijske kave kao zamjene za kavu.

Već 1770. godine u Berlinu su objavljena znanstveno dokazana svojstva žućenice i njezine vrijednosti u prehrani i liječenju.

Grčki i rimski pisci Aristofan, Teophrastus i Dioskorid pišu o njoj, a Plinije Stariji uvrstio ju je u enciklopedijsko djelo „Istorija prirode“.

Mnogi pjesnici, od Horacija do danas, posvetili su joj stihove, a ljepota njezina cvijeta zabilježena je i na slikarskim platnima.

Delicije od žućenice

*NEREZIDENTNI APOSTOLSKI NUNCIJ U CRNOJ GORI,
NADBISKUP ALESSANDRO D'ERRICO IMENOVAN ZA NUNCIJA U
REPUBLICI HRVATSKOJ*

Zaslужan za povijesni čin

Piše:
don Pavao Medač

Na Tijelovo 7. lipnja od vjernika u Crnoj Gori oprostio se apostolski nuncij sv. misom zahvalnicom u župnoj crkvi Srca Isusova u Podgorici. Na oproštajnom susretu bili su mons. Zef Gashi - barski nadbiskup i predsjednik biskupske konferencije sv. Ćirila i Metoda, mons. Ilija Janjić - kotorski biskup, sa svojim svećenicima, redovnicama i mnogobrojnim vjernicima ove župe. Svetu misu predvodio je apostolski nuncij nadbiskup Alessandro D'Errico, a propovijedao je biskup Ilija Janjić.

Kao što je poznato, sveti otac Benedikt XVI. nedavno je imenovao apostolskog nuncija u Bosni i Hercegovini, koji je također obnašao službu nerezidentnoga apostolskog nuncija u Crnoj Gori, nadbiskupa Alessandra D'Errica apostolskim nuncijem u Republici Hrvatskoj.

Nadbiskup D'Errico bio je apostolskim nuncijem u Bosni i Hercegovini od 2005., a od veljače 2010. imenovan je i nerezidentnim nuncijem u

Dosadašnji apostolski nuncij u Bosni i Hercegovini nadbiskup Alessandro D'Errico, koji je od 17. veljače 2010. godine također obnašao službu nerezidentnoga apostolskog nuncija u Crnoj Gori, boravio je 7. i 8. lipnja u oproštajnom posjetu prije odlaska na novu službu u Republiku Hrvatsku, kamo ga je 21. svibnja imenovao papa Benedikt XVI.

Sveta misa zahvalnica - Gashi, D'Errico i Janjić

Predsjednik Vujanović sa papom Benediktom XVI.

Crnoj Gori. On je rođen 1950. godine nedaleko od Napulja u Italiji, u mjestu Frattamaggiore (Fratamađore), doktorirao je filozofske znanosti, a svećenik je od 1974. Ima dugi staž u diplomatskoj službi Svete Stolice, a službovao je u nuncijaturama u Tajlandu, Brazilu, Grčkoj te u Poljskoj. Godine 1998. papa Ivan Pavao II. imenovao ga naslovnim nadbiskupom Karinenskim (Carini) i povjerio mu službu apostolskog nuncija u Pakistanu. On je drugi nuncij za Crnu Goru nakon njezina osamostaljenja 2006. godine. Iako je njegova služba trajala kratko, važna je za život katolika u Crnoj Gori, a koja se priprema za početak pregovora s Europskom

unijom. Upravo zahvaljujući nunciju Alessandru D'Erricu pristupilo se izradi Temeljnog ugovora između Svete Stolice i Crne Gore, koji su potpisali 24. lipnja prošle godine premijer Igor Lukšić i državni tajnik Svete Stolice kardinal Tarcizio Bertoneo. Temeljni ugovor je ratificiran u Skupštini Crne Gore 20. svibnja ove godine, a stupio je na snagu razmjernom ratificiranih dokumenata prilikom posjeta predsjednika Crne Gore Filipa Vujanovića Vatikanu, 21. lipnja ove godine. Ovim ugovorima bit će postavljeni temelji za daljnji razvoj međusobnih odnosa Crkve i države, kao i za djelovanje Katoličke crkve na ovim prostorima. Ti odnosi stavljeni su u zakonski okvir koji je i temeljno polazište bez kojega razvoj i napredak manjinske katoličke zajednice u većinskoj pravoslavnoj sredini nije moguć. Ovaj Temeljni ugovor poslužit će i kao primjer za sklapanje sličnih ugovora s drugim crkvama.

Nadbiskupova zasluga u ovom projektu, kao i doprinos u razvoju prijateljskih i ekumenskih odnosa, potaknuli su predsjednika države Crne Gore gospodina Filipa Vujanovića da je prigodom oproštaja dosadašnjem apostolskom nunciju uza zahvalu dodijelio

visoko državno odlikovanje. U oproštajnom govoru nadbiskup D'Enrico podsjetio je kako je do ideje o sklapanju ugovora između Svete Stolice i Crne Gore došlo na inauguraciji predsjednika Josipovića u Zagrebu, prilikom njegova neformalnog susreta s predsjednikom Crne Gore Filipom Vujanovićem. Također je izrazio svoju radost da je njegova sljedeća služba u Republici Hrvatskoj, za narod toliko važan za vjeru i Crkvu. Ta spoznaja ispunjava ga ponosom i oduševljenjem prije skorog odlaska u Zagreb. Svima je na srce stavio da ga se sjetimo kratkom molitvom koja je ispisana u njegovu biskupskom grbu „Venit, Sancti Spiritus“ – Dođi, duše presveti!“ Prisutnima je podijelio apostolski blagoslov uza zahvalnost za sve što čine za Crkvu u Crnoj Gori.

D'Ericco je s velikim zanimanjem razgovarao s generalnim konzulom RH u CG Božom Vodopijom i Tvrtkom Kačanom, ministrom u VRH Podgorica, a koji su bili na oproštajnoj misi, o hrvatskoj manjinskoj zajednici u Crnoj Gori te o mogućnostima i načinima očuvanja i unapređenja njihovih manjinskih, vjerskih i nacionalnih prava.

Potpisivanje Temeljnog ugovora

NEDJELJA, 27. SVIBNJA 2012.

MATURANTI GIMNAZIJE, EKONOMSKE,
MEDICINSKE I POMORSKE ŠKOLE, IZ KOTORA
ZAJEDNO OBILJEŽILI ZAVRŠETAK SVOGA ČETVEROGODIŠNJEG
ŠKOLOVANJA.

GAUDEAMUS IGITUR

Piše:
Dario Musić

Ono što se ne uči u školi su životne istine.

Svakog svibnja i lipnja maturanti nemaju tremu samo zbog ispita, pred njima je i maturalna proslava. To je vrijeme mature, velikih planova, novih ljubavi, ali i vrijeme maturalnih svečanosti. Nisu samo ocjene, maturalni rad i izbor fakulteta ono što brine srednjoškolce na kraju njihova srednjoškolskog školovanja. Tu je i maturalna proslava - oproštajno veče na kome će pasti poneka suza, popit će se koja čašica više, bljesnut će blic i razred će biti ovjekovječen na fotografijama. A te fotografije s nostalgijom će se kasnije u životu često pažljivo gledati. Jer, kako kaže ona stara iz spomenara: „Od kolijevke pa do groba, najljepše je đačko doba.“ Zato se te večeri treba pojaviti u što boljem izdanju. Što je i opravdanje za „groznicu“ oko izbora

garderobe, obuće, detalja koji su svima bitni.

Ma što obukli te čarobne večeri pojavit će se u novom iz-

danju, zablistati novim sjajem. Visoka potpetica, svilena čarapa i svečana frizura. Konačno, i maturalna zabava je noć na-

govještaja novoga, nepoznatoga i neistraženoga u životu. Pa neka u skladu s tim bude i maturalna haljina, odijelo.

Tako su i učenici kotorske Gimnazije, Ekonomske, Medicinske i Pomorske škole u nedjelju 27. svibnja u hotelu „Splendid“ u Bečićima zajedno proslavili svoje maturalno veče. Svečanosti je prethodila tradicionalna popodnevna šetnja gradom Kotorom. Uz profesore, roditelje, rođake i prijatelje, maturante je tijekom šetnje gradom pozdravio veliki broj građana i oduševljenih turista koji su s uživanjem gledali i komentirali modne detalje naših mladih sugrađana zaželjevši im sve najbolje u životu i budućem školovanju. Rastanak sa svijetom „malih“ i prijem u svjet „velikih“ je započeo.

Maturalna večer u hotelu „Splendid“ bila je noć za pamćenje, raspoložena mladost i svečana odjeća dali su posebnu čar ovoj večeri. A za tu priliku trebalo je biti što ljepši.

Maturanti su prodefilirali u večernjim satima hotelskom dvoranom „Splendida“ koja je za tu priliku bila svečano uređena, popraćeni pljeskom oduševljenih profesora, roditelja, rodbine i prijatelja, što je bio znak za početak svečanosti. Priređen je prigodan muzički program na kojemu su maturanti otpjevali neizostavan „Gaudeamus igitur“, himnu gimnazijalaca. U njihovim kratkim govorima prisjetili su se događaja iz svojeg školovanja i zahvalili su svojim profesorima i roditeljima na strpljenju i ljubavi.

Svoj prvi ples otplesali su sa svojim roditeljima, nakon čega je večer bila njihova. Kako je lijepo bilo vidjeti ovu mladost u prekrasnim haljinama i elegantnim odijelima. Dojučerašnji đaci, koje smo svakog dana srećali prilikom odlaska u školu u farmericama i najobičnijoj

Možda nas netko i zapazi

Ovako su nam izgledale primorkinje vile

*Pred Glavnim gradskim vratima
pred pocetak šetnje*

Tradicionalna šetnja gradom

odeći, zakoračili su u svijet odraslih.

A mladost! Mladi kao mladi. U neko doba kada ih muzika ponese, kada se iskradu skrivene simpatije, srce zalupa zbog stiska ruke ili skrivenog poljupca zaboravit će sve što je nevažno. Kako je lijepo vidjeti ovu mladost, a ja bih rekao - ovo je budućnost Kotora!

Slavlje uz jelo, muziku i ples nastavilo se do ranih jutarnjih sati.

Svibanj, dakle, nije samo mjesec cvijeća, on

je mjesec kada će mnogi reći zbogom đačkoj klupi. Četiri godine srednje škole su protekle, a ulazak u svijet odraslih stigao je preko noći. Došlo je vrijeme za nimalo lake i jednostavne odluke. Posao, možda obitelj ili upis na fakultet?

Svim maturantima želimo puno uspjeha na predstojećim prijemnim ispitima, uz nadu i očekivanja da će dobiti priliku da svoje stečeno znanje donesu i primijene u svome gradu.

31. 5. 2012.***Pregled financijskog poslovanja***

Nadzorni odbor u sastavu: Slavko Marović, predsjednik, Ivica Biskupović i Slavko Dabinić, članovi, izvršili su pregled financijskog poslovanja Društva za 2011. godinu. Odbor je konstatirao da je poslovanje teklo u skladu sa Statutom Društva i Zakonom o knjigovodstvu.

1. 6. 2012.***Sastanak Upravnog odbora***

Članovi Upravnog odbora razmatrali su materijale za IX. skupštinu i dostavili Savjetu Izvješće o radu Društva i financijskom poslovanju za 2011. godinu i planove rada s planom financija za 2012. godinu na razmatranje. Skupština će se održati 16. lipnja 2012. godine u dvorani Doma kulture „Josip Marković“ u Donjoj Lastvi.

2. 6. 2012.***Smotra folklor „Dobropoljana 2012.“***

Upućen nam je poziv od KUD-a „Bokolje“ da sudjelujemo na XI. smotri folklornih skupina u Dobropoljani na otoku Pašmanu, koja se održava 7. srpnja 2012. godine. U zajednici s Bokeljskom mornaricom 809 prihvaćeno je sudjelovanje njihove folklorne skupine uz pratnju našega mandolinskog sastava.

4. 6. 2012.***Kulturna razmjena glazbenih društava***

Uspostavljena je suradnja našeg Društva s Ličko-zavičajnim društvom „Vila Velebita“ iz Požege i dogovoreni nastupi glazbenih grupa iz Kotora u listopadu 2012. godine u Požegi, a njihovo gostovanje u Kotoru u korizmenom razdoblju, prije Uskrsa.

6. 6. 2012.***Sastanak Savjeta***

Po Statutu Savjet se sastaje minimalno jedanput u godini dana, a članovi Savjeta su svi predsjednici podružnica. Savjetom predsjedava predsjednik Društva po funkciji. Razmatrani su materijali za Skupštinu, koje je dostavio Upravni odbor. Savjet je uz minimalne korekcije prihvatio izvješća i planove i dostavio ih Skupštini na usvajanje.

7. 6. 2012.***HGI u Podgorici***

Podružnicu Podgorica 7. 6. 2012. godine posjetili su predstavnici Hrvatske građanske inicijative: predsjednica Marija Vučinović, poslanica u Parlamentu, Ljerka Dragičević i pred-

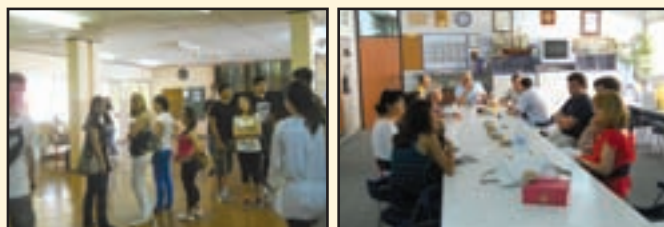

sjednik Udruge Dux Croatorum, Zvonimir Deković. Na razgovorima su bili prisutni članovi Upravnog odbora i ugledni članovi Podružnice Podgorica.

Predstavnici HGI-ja izrazili su želju za suradnjom s Podružnicom Podgorica i zatražili pomoć u osnivanju Općinskog odbora HGI-ja u Podgorici. Istaknuli su spremnost da pomognu prilikom kandidiranja projekata Podružnice na natječaj Fonda za manjine.

Sastanak je bio obostrano koristan i dogovoreni su daljnji kontakti u cilju nastavljanja suradnje.

Učenici i profesori Dubrovačke privatne gimnazije, na putu prema Kotoru, posjetili su grad Perast i obišli otok Gospe od Škrpjela, gdje ih je srdačno dočekaao don. Srećko Majić, a zatim su s Ivicom Biskupovićem obišli povijesno- kulturne znamenitosti grada Kotora.

8. 6. 2012. HGD CG u članstvu HSMO-a

Na poziv Hrvatskog saveza mandolinskih orkestara, mandolinski sastav „Tripo Tomas“ postao je njihov član. U skladu s uvjetima članstva dobit ćemo cjelokupnu arhivu saveza sa skladbama za mandolinske orkestre (oko 3.000 skladbi), kao i škole za mandolinu (Calase, Ranieri, Brenzoli, Munier), kako bi se potaknulo učenje muziciranja na mandolini iz originalnih mandolinskih škola te unaprijedila tehnika sviranja mandoline. Također stječemo pravo na sudjelovanje na svim aktivnostima saveza (ljetna škola mandoline, nacionalni orkestar mladih itd.).

9. 6. 2012. Posjet Dubrovačke privatne gimnazije

U organizaciji Hrvatskoga građanskog društva Crne Gore - Kotor, 9. lipnja, predstavnici Dubrovačke privatne gimnazije posjetili su Gimnaziju Kotor i Srednju pomorsku školu, u cilju uspostavljanja suradnje između ovih škola.

„U nastojanju da glasom mladosti sjedinimo mnoge obale i rukama prijateljstva izgradimo nove putove, a na osnovi povijesnih podataka i činjenice da je kotorska Gimnazija s dubrovačkom i zadrskom najstarija gimnazija na prostorima bivše Jugoslavije, HGDCG Kotor organiziralo je susret dubrovačkih i kotorskih srednjoškolaca.“

12. 6. 2012. Vesna Pusić u Crnoj Gori

Ministrica vanjskih i europskih poslova Vesna Pusić razgovarala je 12. lipnja u Kotoru s predstavnicima hrvatske nacionalne manjine u Crnoj Gori o položaju i pravima Hrvata u toj zemlji, njihovoj organiziranosti, aktivnostima i problemima te o financijskoj potpori hrvatskim udrugama i medijima koji djeluju u Boki kotorskoj.

U razgovoru su sudjelovali predsjednik Hrvatskoga građanskog društva Mirko Vičević, predsjednik Hrvatskoga nacionalnog vijeća Crne Gore Miroslav Franović, predsjednik Hrvatske krovne udruge Dux Croatorum Zvonimir Deković i zastupnica Hrvatske građanske inicijative u crnogorskom parlamentu Ljerka Dragičević.

Tijekom razgovora predstavnici udruga istaknuli su potrebu rješavanja tehničkih problema, načina financiranja hrvatskih medija „Hrvatskoga glasnika“ i „Radio Duxa“ te suvremenijeg načina rada s mladima stvaranjem kampova za edukaciju i animaciju, kao i doniranjem stipendija za studiranje i postdiplomске studije na sveučilištima u Hrvatskoj.

16. 6. 2012. Skupština HGD CG

23. srpnja je Dan HGD CG, koji se ove godine obilježio radno, održavanjem XI. godišnje skupštine 16. 7. 2012. godine u dvorani Doma kulture „Josip Marković“ u Donjoj Lastvi.

Intoniranjem crnogorske i hrvatske himne započelo je zasjedanje.

Od 1.420 registriranih članova Društva, delegirano je iz svih podružnica 70 članova koji su, uz pozvane goste, bili prisutni na Skupštini.

Skupštinu su pozdravili: Božo Vodopija, generalni konzul RH u Kotoru, Marija Vučinović, predsjednica Hrvatske građanske inicijative, Miroslav Marić, predsjednik Upravnog odbora Fonda za manjine u Crnoj Gori, Miroslav Franović, predsjednik Hrvatskoga nacionalnog vijeća, Slavko Mandić, predsjednik Matice Crnogoraca - ogranka Kotor i Mileva Pejaković Vujošević, direktorica Pomorskog muzeja Crne Gore u Kotoru.

Uz njih, na Skupštini su bili i Ljerka Dragičević, poslanica u Parlamentu Crne Gore, Zvonimir Deković, predsjednik hrvatske udruge DUX Croatorum iz Donje Lastve te Miroslav Marušić, glavni urednik hrvatskog radija DUX i Tijana Petrović, urednica Hrvatskoga glasnika.

18. 6. 2012. Antonio Bizanti u Kotoru

Jedan od posljednjih potomaka poznate porodice Bizanti, koja je u povijesti Kotora i Boke imala značajnu ulogu, šezdesetsedmogodišnji Antonio, ovih dana prvi put je bio u Kotoru i u Crnoj Gori.

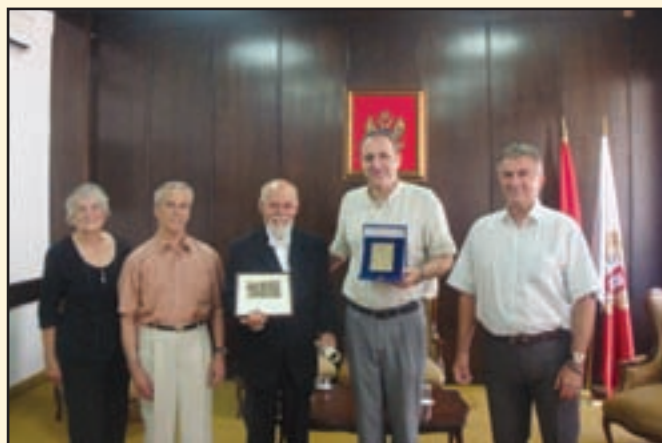
Antonio, koji je rođen u Palermu na Siciliji, a živi u gradu Raguzi, kaže da ga za Kotor vežu mnogobrojne priče koje je slušao od svoga pokojnog oca i da je oduvijek želio posjetiti ovo mjesto, ali i podsjetiti se na povijest našega grada koju su mnogobrojnim pothvatima obilježili i njegovi preci. „Neopisiv je osjećaj koji imam kada prolazim ovim ulicama. Oživljavam slike sjećajući se priča koje sam slušao dok sam bio dječak. Sve mi se sviđa – ulice, trgovi, crkve, bedemi, pogled na more, ali i susretljivost Kotorana i činjenica da sam upoznao ljude koji su postali moji prijatelji i učinili da se dobro osjećam. Bila mi je čast što sam upoznao one koji cijene i znaju mnogo o povijesti Kotora. Među njima je prof. Anuška Zloković s kojom sam razgovarao uz veliko poštovanje i pritom uživao. Također, zahvalan sam prof. Hosani Vujadinović koja je dala veliki doprinos povezivanju talijanske i crnogorske kulture i još uvijek to nesebično radi. Zahvaljujem Bokeljskoj mornarici čije aktivnosti i način na koji poštuju tradiciju jako cijenim, kao i Hrvatskome građanskom društvu u Crnoj Gori“, rekao je u intervjuu za Radio Kotor Antonio Bisanti.

Bizanti se osvrnuo na svoje slavne pretke i spomenuo neke od njih. „Đirolamo (Jeronimo) Bizanti je najznačajnija ličnost u našoj porodičnoj povijesti, a veoma je važan i za povijest Boke. On je zajedno s hrabrim mornarima izgubio život u poznatoj bitci kraj Lepanta 1571. godine s galijom San Triphone. Tripun Bizanti bio je kotorski biskup i veliki poznavalac teologije, sudionik mnogobrojnih skupova na ovu temu, biskupi su bili i Luka i Paolo. Govori se o još jednom Tripunu Bizantiju koji je bio profesor, predavač na značajnim svjetskim sveučilištima. Bazilio je bio prvi zapovjednik kotorske ratne galije, a moj imenjak Antonio napisao je svojevrstnu kroniku Kotor na talijanskom jeziku, koja na žalost nije nikada objavljena, ali se nadam da ćemo je ujediniti i učiniti dostupnom. Marino Bizanti poznat je po nekoliko herojskih pothvata na moru. Nadam se da će i sljedeće generacije koje njeguju kult tradicije pamtiti sve slavne pretke i ljude koji su značajni za prošlost, ali i sadašnjost ovog kraja“, zaključio je Bizanti.

Dana 18. lipnja posjetio je HGD CG i u razgovoru s Mirkom Vičevićem i Tripom Schubertom izrazio zahvalnost Društvu za postavljanje spomen-obilježja na zgradi Bizanti u starom gradu, hrabrim Bokeljima i kapetanu galije San Triphone Jeronimu Bizantiju koji su izginuli u bitci kod Lepanta 1571. godine.

Dana 22. lipnja upriličen je prijem kod Andrije Popovića, potpredsjednika Općine Kotor, na kojemu su uz gosp. Bizantija bili prisutni glavni administrator Đordžije Vukčević, Tripo Schubert, Nikola Baničević i prof. Hozana Vu-

jadinović. Dogovoreno je da se ispod spomen-ploče ugradi adekvatna kuka na kojoj bi Bizanti postavio lovorov vijenac kad ponovno posjeti Kotor u rujnu.

19. 6. 2012.

Poklon Sveučilišta u Zadru

Rektor Sveučilišta u Zadru donio je odluku o dodjeli dvije stipendije za doktorski studij na Sveučilištu u Zadru, u akademskoj godini 2012./2013. i jednu stipendiju za Međunarodnu školu hrvatskog jezika „Zoranićeva arkadija“, koja će se održati od 30. srpnja do 12. kolovoza na Sveučilištu u Zadru, Hrvatskome građanskom društvu Crne Gore.

22. 6. 2012.

Prijem u povodu Dana državnosti

U KIC-u „Budo Tomović“ u Pogorici veleposlanik Petar Turčinović i generalni konzul Božo Vodopija organizirali su prijem za mnogobrojne

uzvanike iz političkog, kulturnog i javnog života, te članove diplomatskog kora.

Nakon intoniranja državnih himni intonirana je i himna Europske unije praćena filmom Ane Rucner „Oda radosti“.

Veleposlanik Petar Turčinović u svome pozdravnom govoru istaknuo je da se odnosi između Crne Gore i Hrvatske danas smatraju primjerom dobrih dobrosusjedskih odnosa, a pojedini političari i analitičari smatraju ih najboljima među zemljama jugoistočne Europe.

„Političari su otvorili vrata isprikama nakon rata, a biznis je iskoristio ta vrata i ušao prilično intenzivno da bi danas imali skoro 170 milijuna eura trgovinske razmjene između dviju država. Potpisani su skoro svi važni sporazumi za dvije susjedne zemlje, Hrvatska je pružila značajnu pomoć i dala potporu na putu Crnoj Gori prema članstvu u NATO-u i Europskoj uniji“, rekao je veleposlanik Petar Turčinović.

Na prijemu su bili prisutni predstavnici svih podružnica HGD CG.

25. 6. 2012. Dan Bokeljske mornarice

U sklopu proslave Dana Bokeljske mornarice 25. lipnja u crkvi svetoga Duha, u koncertnoj dvorani Glazbene škole „Vida Matjan“, održana je Svečana akademija. Tom prigodom prof. dr. Branko Sbutega govorio je o fenomenu „povijesti sadašnjosti“, koji je vezan uz kontinuitet i trajanje Bokeljske mornarice. Također se osvrnuo i na plodonosan život pokojnog admirala dr. Miloša Miloševića.

U programu je sudjelovala klapa „Bisernice Boke“, plesna grupa Bokeljske mornarice, uz glazbenu pratnju kombiniranoga mandolin-skog sastava, mali admiral i učenici glazbenih škola iz Kotora i Tivta. Akademijom je počelo obilježavanje Dana Bokeljske mornarice, koje se proslavlja svakog 26. lipnja jer je na taj dan davne 1463. godine izdan prvi statut ove organizacije.

27. 6. 2012. Škola mandoline

U povodu uspješnog završetka obuke, mladim polaznicima škole mandoline uručene su diplome o završenome prvom stupnju obuke na mandolini uz prisutnost roditelja. Na ovom događaju bili su prisutni prof. Ivo Brajak, vo-

ditelj škole, Poly Gjurgjević i Tripo Schubert, u ime Upravnog odbora HGD CG.

Dogovoren je plan rada do kraja godine. Mandolinski sastav najmlađih sudjelovat će u studenome na omažu skladatelju Tripu Tomasu i na božićnim koncertima u prosincu.

28. 6. 2012.

Sjećanje na don Boža Perušinu

U predvečerje velikog blagdana Crkve, svetih apostola Petra i Pavla, dana 28. lipnja, kada je prije 68 godina mučki ubijen don Đuro Perušina, služena je sv. misa zadušnica u crkvi sv. Roka u Donjoj Lastvi. Vjernici su, nakon sv. mise, posjetili grob don Đura Perušine, koji je blagoslovio biskup i uputili Gospodinu molitve

za pokoj duše. U organizaciji hrvatske udruge „Dux Croatorum“ u Domu kulture „Josip Marković“ održan je skup na kojemu su govorili: predsjednik Udruge Zvonimir Deković, kancelar Kotorske biskupije don Pavao Medač, Tereza Borozan, potomak obitelji don Đura, kao i prof. dr. Milenko Pasinović.

Na ovom skupu, uz veliki broja mještana, bio je i generalni konzul Republike Hrvatske u Kotoru Božo Vodopija, predsjednik Hrvatskoga nacionalnog vijeća Crne Gore Miroslav Franović, predsjednica Hrvatske građanske inicijative Marija Vučinović, zastupnica HGI-ja u Skupštini Crne Gore Ljerka Dragičević,

dopredsjednik Općine Tivat Ilija Janović, dopredsjednik Općine Kotor Filo Biskupović, predsjednik OO HGI-ja Kotor Josip Gržetić, predstavnici Hrvatskoga građanskog društva Crne Gore Tripo Schubert i Diana Milošević, kao i predstavnici mladih HGI-ja.

29./30. 6. 2012.

170 godina Gradske muzike Kotor

Svečanom Skupštinom u dvorani crkve sv. Duha započeta je proslava 170 godina postojanja Gradske muzike Kotor. Stari član Gradske muzike, odvjetnik Boško Grgurević, govorio je o povijesti Gradske muzike. Dodijeljene su plakete zaslužnim članovima, dirigentima i čelnicima Općine Kotor, kao i zahvalnice svima onima koji su na bilo koji način pomogli, surađivali i pridonijeli organizaciji proslave.

Drugog dana održan je defile gradske muzike i puhačkih orkestara iz susjednih gradova ulicama stare gradske jezgre, a na večer je organiziran svečani koncert ispred katedrale sv. Tripuna, uz gostovanje Srpskoga pjevačkog društva „Jedinstvo“, gudačkog kvarteta „Coda“ i Ivana Tomasa, praunuka skladatelja i dirigenta Tripa Tomasa te mažoretkinja „Fešta“.

HGD CG godinama surađuje s Gradskom muzikom, koja je dio projekta „Bokeljska priča“, s kojom je ona nastupala u Dubrovniku, Omišu, Rijeci i Podgorici. Uručena je zahvalnica Društvu, koju je primio Tripo Schubert.

Most suradnje u području znanosti i obrazovanja

Piše:
Dijana Milošević

Hrvatsko građansko društvo Crne Gore, kao graditelj novih mostova i obnovitelj starih mostova suradnje i prijateljstva, upriličilo je još jedan susret, ovoga puta s hrvatskim srednjoškolcima Dubrovačke privatne gimnazije.

Udruga HGD CG svojim dugogodišnjim djelovanjem otvara vrata i sjedinjuje mnoge obale kulturnim, obrazovnim, sportskim i drugim raznim nitima, pružajući ruke prijateljstva i putokaze ka ostvarenju zajedništva u svim područjima suživota.

Upriličen posjet samo je jedna od mnogih djelatnosti HGD-a, koje otvarajući putove ka matičnoj državi, Republici Hrvatskoj, duhom kulture i obrazovanja, njegovanjem tradicije, podsjećajući i trgajući od zaborava korijene i naše pretke, povlači tu jedinstvenu nit kojom čuvamo našu opstojnost.

Područje obrazovanja i suradnje u obrazovanju HGD CG

Svi smo bili fascinirani ljepotom i zanimljivom pričom o nastanku otoka sa svetištem, te o bogatoj tradiciji koja se čuva još i danas. Iako je Hrvata u Boki o(p)stalo vrlo malo, iznimno je i neprocjenjivo umjetničko i duhovno blago kojim su obilježili ove prostore do danas i zauvijek.

prepoznaje kao iznimno važan faktor u razvoju stabilnosti društva u cjelini, kao i europskih kulturnih vrijednosti.

U organizaciji Hrvatskoga građanskog društva Crne Gore - Kotor, u subotu 9. lipnja učenici prvih i drugih razreda Dubrovačke privatne gimnazije sa svojim razrednicama: Silvijom Popović, Marijom Zabil i Ivom Burdelez te ravnateljem Tomislavom Franušićem posjetili su Boku kotorsku.

Terenska nastava Dubrovačke privatne gimnazije, realizirana posjetom Boki kotorskoj, započela je u starom gradiću Perastu i na otoku Gospe od

Škrpjela u pratnji peraškog župnika, don Srečka Majića. S iznimnom pozornošću pratili su povijest Boke kotorske i naučili puno toga o Boki, Perastu, pomorstvu, prošlosti i sadašnjosti, vjeri i ljubavi, istaknuli su dubrovački srednjoškolci. Svoje dojmove i fasciniranost ljepotom i bogatom tradicijom Boke kotorske iznijeli su u medijima i na portalu svoje škole:

„Svi smo bili fascinirani ljepotom i zanimljivom pričom o nastanku otoka sa svetištem, te o bogatoj tradiciji koja se čuva još i danas. Iako je Hrvata u Boki o(p)stalo vrlo malo,

iznimno je i neprocjenjivo umjetničko i duhovno blago kojim su obilježili ove prostore do danas i zauvijek. Hrvati su u Boki autohtono pučanstvo. Mnogi dokumenti iz prošlih stoljeća jasno svjedoče o tome. Neizostavnu hrvatsku komponentu Boke negirali su i htjeli dokinuti uvijek isti oni koji su htjeli i samom Dubrovniku oduzeti njegovu hrvatsku bit i dušu. No, srećom, previše je stoljeća pretrpano ljudima, blagom, događajima i spomenicima da bi se takvo što moglo ostvariti. A nadamo se da u suvremenome crnogorskome demokratskom društvu neće više ni biti sličnih pokušaja. Ni posljednji nesretni rat koji je bio osobito težak za Hrvate u Boki ipak nije uspio dokinuti duh ovih vrijednih i simpatičnih ljudi koji i u 'nevjesti Jadrana' od stoljeća sedmog dišu... I znaju je nesebično dijeliti s drugim narodima i vjerama - Crnogorcima, Srbima, Albancima, s pravoslavcima i muslimanima. Danas je u Crnoj Gori samo oko 7.000 Hrvata. Najveći dio njih, više od 5.000, živi upravo u Boki kotorskoj. Oko 700 Hrvata živi u glavnom gradu Crne Gore Podgorici, a po nekoliko stotina ih ima u gradovima Budvi i Baru. U povijesti su dali zaista velika i slavna imena u pomorstvu, umjetnosti i vjeri.“

Nakon ugodnog i edukativnog posjeta Perastu i otoku Gospe od Škrpjela, učenici i profesori nastavili su obilazak Boke kotorske u pratnji Ivice Biskupovića, koji ih je upoznao s povijesno-kulturnim znamenitostima grada Kotora.

Dojmila nas je ipak ponajviše već spomenuta katedralna bazilika sv. Tripuna s prebogatom riznicom, kao i crkva i život blažene Ozane kotorske, čije se neraspadnuto tijelo čuva u njezinoj lijepoj crkvi. Kotorska burna i značajna povijest u mnogočemu je slična dubrovačkoj. Bilo je razdoblja bliske suradnje, kao i netr-

peljivosti, ali su sličnosti vrlo očite – sveci zaštitnici (oba se slave 3. veljače), zidine, palače, vlastelini, pučani, muzeji i galerije, elementi govora... I suvremeni Kotor, slično suvremenom Dubrovniku, gubi svoje stanovništvo u povijesnoj jezgri, na jedan način i brže od Dubrovnika gubi svoju dušu, ali u njemu ipak još postoje zaljubljenici i entuzijasti koji ga čuvaju i čine ga još zanimljivim i dinamičnim gradom“, kažu dubrovački srednjoškolci.

U nastojanju da glasom mladosti sjedini mnoge obale i rukama prijateljstva izgradi nove

putove, a na osnovi povijesnih podataka i činjenice da je kotorska Gimnazija s dubrovačkom i zaderskom najstarija gimnazija na prostorima bivše Jugoslavije, HGDCG Kotor u popodnevnom satima upriličio je susret s učenicima, djelatnicima i ravnateljima srednjih škola - kotorske Gimnazije i Pomorske škole u Kotoru.

Gimnazijalce Dubrovačke privatne gimnazije dočekali su ravnatelj gimnazije, profesor Božo Perović, ravnatelj Srednje pomorske škole, profesor Veljko Botica, tajnik škole, dipl. pravnik, Ivica Biskupović, predstavnici HGD-a Tripo Schubert i Dijana Milošević, profesori Ana Kaščelan, Sonja Golub i Miloš Trivić, voditelji folklornog društva Mio Janković i Aleksandra Sindik. Program dobrodošlice održan je u amfiteatru Srednje škole, uz sudjelovanje folklornog društva Škole „Narodni heroj Savo Ilić“ i učenica Srednje škole Kotor Adriane Šaranović, Marijane Milašević, Anđele Bošković, Milene Radović, Sare Đurović i Kristine Kate- lan.

U sklopu izvedbe prigodnog kulturno-umjetničkog programa kotorski srednjoškolci uputili su riječi dobrodošlice: „Neka ovo bude uspješan početak našeg prijateljstva i suradnje kojom ćemo otvoriti vrata sadašnjim i budućim generacijama. Vjerujemo da će naša suradnja biti dugotrajna i uspješna, kako na području kulture i obrazovanja, tako i u poticanju dobrih i prijateljskih odnosa naših država.“

Nakon programa nastavljeno je druženje pjesmom i razgovorom u cilju upoznavanja i nastavka uspješno započete suradnje ovih škola.

Prilikom obilaska škole predstavnici Dubrovačke gimnazije informirani su ukratko o povijesti škole, o tehničkoj organizaciji rada škole i o raznim

načinima i mogućnostima realizacije kvalitetne nastave.

Razgovor se nastavio u zbornici škole, uz razmjenu ideja i dogovore o daljnjim vidovima suradnje.

Ravnatelj Dubrovačke privatne gimnazije, Tomislav Franušić, istaknuo je značaj privatne gimnazije čiji rad neposredno pridonosi „ostvarenju svih najvažnijih razvojnih procesa u odgoju i obrazovanju: drukčiji pristup učeniku, odjele s prosječno 20 učenika, individualizaciju nastave, afirmaciju najboljih potencijala učenika, pomoć pri profesionalnoj orijentaciji, veći naglasak na odgojnoj komponenti, dodatne i dopunske satove po potrebi i dogovoru, mogućnost posebnog prilagođavanja realizacije nastavnog plana i programa za učenike strance, povratnike i sportaše, dodatne satove (uključene u cijenu školarine), pripremu za fakultete“, kao i daljnje planove u promjenama i poboljšanju predmetnih programa škole.

U daljnjem razgovoru precizirani su i datumi novih susreta, kao i načini proširivanja suradnje s ostalim školama Republike Hrvatske.

Uz razmjenu poklona, s puno prelijepih dojmova završen je posjet dubrovačkih srednjoškolaca, kojim je izgrađen još jedan most suradnje u nizu ovogodišnjih aktivnosti HGD-a, i pružena još jedna ruka prijateljstva prema svijetu.

O dojmovima učenika i profesora Dubrovačke privatne gimnazije svjedoče i riječi: „Atmosfera na povratku bila je još opuštenija i veselija nego na polasku, što samo svjedoči da smo proveli nezaboravan dan u susjednoj Boki, da smo se obogatili, puno toga vidjeli i naučili, stekli nova iskustva i prijateljstva, podržali naše malobrojne, ali duhom snažne sunarodnjake.“

U TIVTU JE 26. STUDENOGA 2011. POČELA KATOLIČKA MALONOGOMETNA LIGA „SV. TRIPUN“ ZA SEZONU 2011./2012.

Sport, tijelo i duša

Piše:

Adrijan Vuksanović

U ovogodišnjoj ligi sudjevalo je šest momčadi: „Pod Kuk“ Tivat, „Pečkovica“ Lepetane, „HNK Lastva“ Donja Lastva, „Sv. Marija“ Šušanj, „Bl. Gracija“ Mula i „Sv. Matej“ Dobrota. Sustav natjecanja zasnivao se na igranju „svatko sa svakim“, nakon čega smo dobili pobjednika s najviše osvojenih bodova.

Susret ekipa i službeni žrijev započeo je službom riječi, 25. studenog 2011., u župnoj crkvi sv. Mateja. U kratkom zagovoru don Dejan Turza, povjerenik za mlade Kotorske biskupije, poručio je natjecateljima da „Kršćanska poruka o sportu ima svoje središte u čovjeku, stvorenom na sliku Božju. Čovjek je istovremeno tijelo i duša, materijalno i duhovno, vidljivo i nevidljivo biće; čovjek je cjelina i kao takva sebe doživljava. Ne smijemo razdvajati čovjeka i gledati ga pod vidom samo jedne njegove dimenzije jer mu time činimo veliku nepravdu i umanjujemo ga i osiromašujemo u jedinstvenosti njegove osobe.“

Nadalje, sport kao jedan od segmenata u ljudskom životu čovjeka odgaja na svim njegovim razinama. Kao sredstvo je koristan u odgoju djece i mladih, čimbenik je socijalizacije jer uvodi mladog čovjeka u društveni život, razvija solidarnost i toleranciju prema drugome, uči ga kako se pobjeđuje i kako se gubi.

Kršćanska poruka o sportu ima svoje središte u čovjeku, stvorenom na sliku Božju. Čovjek je istovremeno tijelo i duša, materijalno i duhovno, vidljivo i nevidljivo biće; čovjek je cjelina i kao takva sebe doživljava

Pobjednička ekipa

U skladu s Pravilnikom KMNL-a određena je i upravljačka struktura lige. Supervisor lige bio je Povjerenik za pastoral mladih, a u Upravnom odboru KMNL „Sv. Tripun“ bili su: don Ante Dragobratović, don Siniša Jozić, Predrag Perčin, Ilija Janović te Drago Durović.

Tijekom natjecateljske sezone vrijedna pamćenja je i odigrana utakmica 29. travnja između izabrane vrste hrvatskih liječnika s momčadi KMNL-a „Sv. Tripun“. Liječnici-nogometasi iz Hrvatske su višestru-

ki prvaci svijeta i njihov posjet je višestrukog značaja. Taj susret nadilazi sportsku dimenziju, učvršćujući i na ovoj razini odnose s maticom. Liga je završila natjecanje 19. svibnja, u tivatskoj dvorani Župa, gdje su odigrane utakmice posljednjeg kola. Pobjednik za sezonu 2011./2012. je momčad „Pečkovica“ iz Lepetana. Drugo mjesto osvojio je „Sv. Matej“ iz Dobrote, a treće „Sv. Marija“ Šušanj. Nagradu za fair-play ekipu dobila je ekipa „Bl. Gracija“ iz Mula, a za najboljeg igrača turnira pro-

Predaja pehara

glašen je Jovan Dragičević. Pobjednici KMNL-a za sezonu 2011./2012. dobili su prijelazni pehar koji je darovao upravitelj svetišta Gospe od Škrpjela don Srećko Majić. Momčad „Pečkovića“ iz malog mjesta Lepetane, kraj Tivta, pokazala je kako za pobjedu nije bitna veličina i brojnost, već vjera i hrabro srce.

U organizaciji ovogodišnje lige veliku potporu dali su potpredsjednik Općine Tivat Ilija Janović, ravnatelj Športske dvorane „Župa“ Dragan Perčin i INA. Potpredsjednik Janović istaknuo je kako tivatska Općina ima resurse za organiziranjem završnog turnira i izrazio nadu da će u budućnosti upravo Tivat biti domaćin najboljim nogometašima KMNL-a, kao što je to ove godine Sarajevo.

Supervisor KMNL-a „Sv. Tripun“, don Dejan Turza, rekao je da je cjelogodišnje održavanje KMNL-a pokazalo važnost lige i vrednota koje ističe, nasuprot nasilju, gladijatorstvu, kao i dopingu u sportu. Značaj ovakve športske manifestacije je u poticanju lokalne zajednice na što bolju komunikaciju među različitim dobnim, socijalnim i kulturološkim skupinama te bolju suradnju u župnim zajednicama i za razvoj tjelesne i duhovne strane ljudskog bića, uz redovitu fizičku aktivnost i evanđeosku poruku ljubavi.

Momčad „Pečkovića“ Lepetane predstavljala je Kotorsku biskupiju od 8. do 10. lipnja

na završnici KMNL-a u Sarajevu. Mladi nogometaši iz Boke kotoske, predvođeni upraviteljem župe don Dejanom Turzom i voditeljem Antonom Serventijem, nazočili su s ostalim sudionicima završnog turnira na sv. euharistijskom slavlju u sarajevskoj katedrali koje je predvodio uзорiti kardinal Vinko Puljić. Posebno dojmljiv bio je gospodin Serventi koji je ponosno istaknuo da je veličina momčadi koju predvodi u velikom srcu i karakteru, a ne u brojnosti. Dugo godina bavio se nogometom kao igrač, a sada kao voditelj ekipe. „Ova ekipa je godišnje moje djece. Njihovi roditelji su bili moji suigrači u vremenu kada smo se mi bavili malim nogometom i tada nam u Tivtu nitko nije mogao odnijeti prvo mjesto. Stoga mi je sada drago da se tako nastavilo i dalje. Očekujem od mladih da lijepo igraju i da se ne posvađaju. Vrlo

mi je žao što jedna ekipa zbog ekonomskih razloga nije mogla doći na završnicu KMNL-a u Sarajevo. Ja sam unatoč brojnim obvezama podržao svoga župnika da s vrlo malim prihodima župe ipak sudjelujemo na završnici, te smo došli u tri auta. I ja i moja cijela obitelj cijeli život smo uz crkvu i svakog župnika smo podržavali i podržavamo“, rekao je g. Serventi. Uзорiti kardinal Vinko Puljić izrazio je radost što može iz sarajevske katedrale pozdraviti sve Hrvate katolike u Crnoj Gori te je izrazio želju da „nas ovaj susret poveže te da na poseban način u ovome hodu prema godini vjere istinski obnovimo vjeru koja čini zajedništvo, zajedništvo u ljubavi. Prigodom KMNL-a neka i ta igra na svojevrsan način bude povezivanje i naših mladih i kroz igru svjedočenje svoje vjere u igri“.

Na kraju treba istaknuti da su mladi iz Kotorske biskupije igrali u iznimno jakoj skupini D. Iako nisu prošli dalje, pokazali su odličnu igru i ponašanje. Treba napomenuti da su prve dvije ekipe iz skupine D, koje su prošle u daljnji nastavak natjecanja, na kraju osvojile II. i III. mjesto završnice Katoličke malonogometne lige Crkve u Hrvata.

Učesnici završnog turnira sa kardinalom Vinkom Puljićem

**PROSLAVA BLAGDANA DUHOVA I KRIZMA
U KOTORSKOJ KATEDRALI**

Potvrda vjere

Piše:
sestra Dragica Kuštre

U nedjelju, 27. svibnja, na blagdan Duhova u kotorskoj bazilici-katedrali sv. Tripuna služena je svečana sv. misa, podijeljena sv. krizma i pjevalo se „Tebe Boga hvalimo“ prigodom završetka školske i vjeronaučne godine.

Nakon osmogodišnje redovite vjerske pouke, koju je držala s. Dragica Kuštre, dipl. teol., ove godine sakrament sv. krizme primilo je 16 krizmanika. Svetoj misi, uz krizmanike, kumove i roditelje, nazočili su generalni konzul RH u Kotoru gospodin Božo Vodopija, kao i trideset hodočasnika iz vječnoga grada Rima, među kojima nekoliko malteških vitezova, veleposlanika i članova rimskog plemstva te veliki broj vjernika. Pontifikalnu sv. misu, uz prigodno pjevanje zbora mladih, služio je kotorski biskup mons. Ilija Janjić.

U propovijedi je biskup naglasio da je sv. krizma finalizacija sakramenta krštenja. Na sv. krizmi krizmanici potvrđuju ono što nisu bili u stanju prigodom krštenja, već su to umjesto njih tada učinili roditelji, kumovi i prijatelji. Sada su krizmanici potvrdili vjerovanje u osnovne vjerske istine i Crkvu čijim su članovi postali po sakramentu krštenja. Svijet se divi ljepoti kotorske katedrale, ljepoti njezina kulturnog blaga, arhitekturi i starini, ali najveća ljepota je služba Božja koja se u njoj

Na sv. krizmi krizmanici potvrđuju ono što nisu bili u stanju prigodom krštenja, već su to umjesto njih tada učinili roditelji, kumovi i prijatelji. Sada su krizmanici potvrdili vjerovanje u osnovne vjerske istine i Crkvu čiji su članovi postali po sakramentu krštenja.

Krizmanici u katedrali

vrši, kao i svi ovi krizmanici. Ona je bez njih i svih nas samo arhitektura bez duše, mi smo njezina duša jer smo djelo najvećeg arhitekta koji se zove Bog, stvoritelj čovjeka. Stoga, kada se u ovoj katedrali podjeljuje sedam svetih sakramenata, onda ona vrši svoju misiju za koju je i izgrađena prije skoro 850 godina.

Za ovu prigodu katedrala je bila svečano urešena, a djeca svečano odjevena u bijelo.

I jedno i drugo budilo je neko mistično ushićenje koje je sve prisutne poticalo na razmišljanje o vječnosti i neprolaznosti života. Na kraju sv. mise pjevalo se „Tebe Boga hvalimo“ za sve dobro koje su vjeroučenici primili u protekloj školskoj i vjeronaučnoj godini. Župnik je zahvalio svima koji su na bilo koji način pridonijeli uspjehu ove lijepe, značajne i duhovne svečanosti.

Piše:

Vlasta Mandić

Nike: Jeste li čuli novo?

Marija: Što, što?! Oli će početi sa gradnjom zaobilaznice oko Kotora?

Nike: Ma ke zaobilaznica! Ljeto je, nećemo se mećat u politiku i strategiju razvoja našega malega mesta. Sad je vrijeme od banja, dobre papalade i divertimenta- od luđeca!

Marija: Ma nego što! Ludome narodu malo fali, pa da je kontenat. Daj mu bananu pa će skakat, kao šimija, od sreće. Ajde, ajde, doći će nam septembar!?

Nike: Vazda mi kvariš gušt. Daj malo pozitivne force. Ala da! Sad ne znam ni što sam htjela reć. A, e, e... da, da, to sam htjela reć. Naša Filomena ide na krstarenje Mediteranom. Ide u Istanbul.

Ljube: Ti iz neba pa u rebra. Kate, jesi li skuvala tu kafu više?

Marija: Čim se spomene Filomena ti se snervaš. Će prešiš? Evo samo što nije uzavrela.

Trifona: Cijelu pasanu godinu Filomena mi priča da mora poč do Turske. Oće da se uvjere jesu li Turci onako fini, moderni, đentili, ljubavni kao što para po serijama.

Marija: I ja ti uživam gledajući ih. Deca poštuju roditelje, komšije se vole, zajedno piju kafu, pomažu se, kao mi nekada. Stalno govore - prijatno, ruke ti se pozlatile, sva te sreće pratila, dat će Bog...

Ljube: A mi mislili da su to samo koljači. Kako su im muški lijepi, pravi muškardini, a bogami i žene rasne ljepotice. Kada pričaju pola ih razumiješ, sve same naše riječi. Eh, da je meni poč do Istanbula!

Nike: Ko ti je kriv što Filomena ima zeta kapetana, finoga muljanina Graciju.

Marija: A ona druga dva! Marko je pilot, a Mirko poslanik u Parlamentat.

Trifona: Kada smo rađale sinove muževi su nam padali u afan od sreće, a mi smo se kočoperile ko paunice. Govorile smo - povera Filomena ništa manje nego tri kotulice.

Nike: Prošle godine je častio pilot pa je išla u Dubaji, a sada je časti kapetan sa krstarenjem po Mediteranu. Možeš ti zamisliti sretne žene.

Trifona: Baš me kurioza će je poslat onaj treći- poslanik.

VIJAĐ

Nike: Nije ni njemu takulin ništa tanji od ova dva. Gaće su mu, okolo džepova, vazda masne, ha,ha! To ti je novi tip debeloga tajkuna made in Montenegro. Može je lako poslat u Spuž, da ga malo odmjeni. In šoma dela šoma, možemo govorit što god očemo, ali Trifona partiva.

Marija: Mijenjam tri odlična sina, za jednu lošu kćer. Blago njoj! Ja iz kuće nisam mrdnula evo će 30 godina.

Trifona: Ovo ti je vijek od žena, jadne ne bile. Baketa je u njihove ruke. Prigrabile su i četvrti kantun od kuće. Nego, Nike, zovni Filomenu na kafu, da čujemo sve iz prve ruke.

Nike: Dobro zboriš. Evo sad ću!

Filomena: Sve mi se nešto štuca. Sigurna sam da me one lajavice, ovi čas, kroz usta premeću. Neću im dati gušta sve dok se ne vratim sa vijađa.

Nada: Majko, kada ćeš se spakovat? Jesi li sve uzela? Zakasnit ćemo?

Filomena: Sve sam složila na krevet – od bjankarije do večernje toalete. Ajde, pakuj!

Nada: Nisam sinoć mogla zaspāt od brige. To je novi, ogroman vapor. Oćeš li se snaći?

Filomena: Samo kad promislim na one moje kućke, koje me sada ogovoraju, dobijem neku novu forcū. Nisam ja od juće. Kara mia, provija-

đala sam Jadransko more sa „Proleterkom“, „Dalmacijom“, i „Partizankom“, uzduž i poprijeko. Svaki ti je brod isti, bio mali ili veliki. Samo su kapetani različiti. Znaš onu pjesmu: „malešan brod, a isto gre, kad se najdi on se raširi, para ka tanker od mlijun tona, može mu puvat nosač aviona...“,

Nada: Bogami si inšempijala. Nemoj mi praviti neke škerce ili monade na brodu, da ti se svijet ne smije. Našto će ovo sve finit, teško meni.

Filomena: Ne brontulaj. Ko zna možda dovedem sa broda nekoga frenda. Nemoj mi kvariti gušte.

Nada: Frendaaaaa!

Filomena: Ma, mislila sam na nekog kapetana. Nikad se ne zna đe Amor šeta! Možda se i on ukrca samnom na vapor.

Nada: Ako preživim dok se ne vratiš bit će dobro. Uzmi engleski i talijanski riječnik.

Filomena: Od kada smo onu našu jaduljicu Jugu raskrojili na fete, govorim četiri strana jezika, a sa dva se služim. Ne mogu se nikako izgubit. Koliko će mi trebati od onih pravih stranijskih jezika dosta znam. Ja spik ingliš... veri mač... pliz maj rum... helou evribodi... ke bela đornata... pamidore, balanzane, kušino, pjato, amore, un bačone, galioto... Što je život vengo fantazija, la, la, la!

Nada: Koja su ti to dva jezika kojima se služiš?

Filomena: Slovenački i makedonski. Ma znaš, od kada smo se raskrojili slovinci i makedonci odlično govore naš jezik. Prije su bili kao mutavi.

Nada: Ajde, ajde, već kasnimo. Što tebi neće svašta past na pamet! Movi se, majko, neće te vapor čekati.

Filomena: Pa da malo i pričekaj ima i koga. Nemoj mi kvariti gušte. Najvažniji dio puta mi je od kuće preko Rive pa na Lužu da se ukrcam. Kada me vide ovako naprlitanu sa bagaljima neće moć odoljet - „Ma, đe ste to krenuli šinjora File... na vapor?! Baš lijepo, blago vama... hm,hm... bogami, dobro kada se može u ovo vrijeme od krize... kako ste mi lijepi... đe će ova stara štriga?... bon vijado... brzo nam se vratite!“ Ma, nećeš ti vraga kao da sam ja vesla sisala. Ne abadam i drito u vapor. A, vapor!? Morsko čudovište, milina ti ga je vidjet. Balkon do balkona, para kao hotel. Napred mu viri mali bokun od prove, a krma se i ne poznaje. Da nema fumarara nebi se reklo da je vapor. Adio, pa, pa mala, čuvaj kuću. Neću vam se javljati telefonom radi troška. Vidimo se za sedam dana. Nado, ajde doma! Adio, adio! E moja File, ajde sad u život. Đe ću sad? Ima li ikoga, halo?

Maritimo: Bon đorno sinjora, vostri dokumenti, prego! Voj sjete Montenegrina?

Filomena: Si, si, ekola dokumentacioni. Karta personale, grazie! Našto će ovo izać?

Maritimo: O, sinjora Kotoranka. Dobro došli, ja sam vam iz Podgorice. Završio sam pomorsku školu u Kotor i evo plovim na ove velike kroćere već sedma godina. Čak nam je i komadant iz Kotora.

Filomena: Blago meni! Nema ti ništa bez svojih čeljadi.

Maritimo: Ima nas puno na ovaj vapor. Evo vam kartica kojom ćete sve plaćati što budete trošili, a ja ću vas povest do vaše kabine. Izvolte! Večeras u sedam je večera u restoranu „Luna rosa“. Kapetan će biti na večeri da vam poželi ugodan boravak na našem vaporu. Nemojte kasniti!

Filomena: Dobro je počelo! Oooooo kabina sa balkonom, perfin, na 12-tu palubu ilitiga spratu. Nema mi ništa bez moga zeta kapetana. Ma, koji je to kavaljer! Čovjek od svijeta. A ne ona budala od poslanika. Samo se zna izvaliti u fotelju kada je doma ili kada je u parlamentat. Dobro grije obadvije. Barem da što god progovori, gukne. Ništa!? Perfin, mi je obraz pao na tapčić, kada ga je televizija uvalila kako je zakunjao, pa još i zahrkao. Ao, ao, bruke moje!

File, nisi došla na vapor da se nerviraš. Priberi se!... Oh, oh lijepa li je ova moja Boka. Sa ove visine ti se čini kao da možeš brda dohvatiti rukom. Evo ga Perast! Prolazimo između Gospe od Škrpjela i Perasta! Oh, oh! Zvone zvona sa crkve, a žene sa finjestrina mašu lenkulima. Od kada nisam ovo vidjela. Svi putnici lentravaju i uzdišu od oduševljenja. Nije ni čudo. Svaki kapetan koji dovede velik vapor kaže da ova kve belece nigdje nije vidio. O, o već je ura od večere. Dakle, haljina broj 1. File, još si ti dobar komad. Ajmo učinjet đir po vaporu. Sinjore prego, dove e ristorante „Luna rosa“?... Gracie!

Bona sera sinjori.

Putnik 1: Dobar veće milostiva. Ja i moja supruga smo iz Zagreba.

Putnik2: Ja sam prišla iz Ljubljano, dobar večer.

Putnik3: Ja sam gospođa Dapčević iz Beograda, a ovo je moja nevjesta. Ustvari muž mi je bio crnogorac, general. Imam stan u Budvi, pa sam malo gore, malo dolje.

Putnik 4: Mi smo, bolan, iz Bosne, iz Sarajeva.

Filomena: Ja sam fetiva Filomena iz Kotora grada. O, o ko bi se tome nadao da ću imati tako lijepu kompaniju za stolom. Sve naši bivši. Kako su nas samo složili. Neće Evropa da se miješamo, i to ti je. Bem ti Evropu, a ja sam mislila da ću se intrat sa kakvim Talijancem ili bolje Španjolcem, a mogao bi i Braziljeros. Samo da je južnjak tople krvi i iz toplih mora.

Putnik 3: Meni ovo nije prva kroćera. Obišla sam cijeli svijet još u Titovo vrijeme, a sada poslije smrti moga muža, obilazim ostatak.

Putnik 4: Mašala, mašala!

Putnik 1: Tak su ovi na brodu uslužni, pa su nam i menu preveli na naš jezik.

Filomena: Na vaš ili naš jezik, prosim?!

Putnik 1: Ne berem brigu o tome, glavno da se razmemo po naški.

Filomena: Džabe nam naški. Ne mogu prepoznat ni jedno jelo. „Duk a loranže sa Jakobovim kapicama, te hruškavim kruhom od oraha sve marinirano u kopru.“

Putnik 1: To vam je tak lako za prepoznat. No, to je patka u tijestu i tako dalje.

Filomena: E, to - tako dalje - me brine. Ja ću zatvorit oči i đe mi prst zastane to ću i uzet

Putnik 2: Zelo, ste duhovna osoba.

Dragi gosti, zvuk fanfare najavljuje dolazak kapetana broda „Armonia“ - gos. Luidi Kosović. Nakon svečane večere kapetan će predstaviti svoju posadu i pozdraviti će se sa putnicima.

Filomena: Oh. Luidi! Da li je to moguće? Molim vas uštipnite me za ruku. Nisam sigurna je li ovo san? Luidi!? A možda nije on? Amore mio! Ma, to je on. Još uvijek visok, plave oči, polusijeda kosa,... klupa u park hotela „Slavija“, argentinski tango ispred „Dojmi kafane“, oh, oh... mala barketa, gitara...

Maritimo: Gos. kapetane i ovo je sto sa našim zemljacima. Da vam predstavim: gos. Zvonko Karamarko sa suprugom iz Zagreba, gospođica Mojca Šajmec iz Ljubljane, gos. Sabahudin Avdić sa suprugom iz Sarajeva, gos. Dapčević iz Beograda i gos. Filomena iz Kotora.

Kapetan: O, gos. Filomena iz Kotora. U Kotoru sam proveo divnu mladost, dok sam učio Višu pomorsku školu. U Kotoru su u to vrijeme bile najljepše cure.

Filomena: Dragi kapetane, da li vam išta govori klupa, pored tunela ljubavi, u parku

hotela Slavija? Možda barketa, gitara!

Kapetan: Draga gospođo, bilo je mnogo klupa, barketa, gitara. Mladost ludost! Ko bi se više svega sjetio. Sva su mi sjećanja više kao kroz maglu, a mnogo toga je bilo. Želim vam ugodan boravak na mom brodu.

Fizamena: Stari magarac! Ne sjeća se, ne poznaje me! Zbog njegovih obećanja za malo da se nisam udala za mogjega Frana. Kako je samo uzdisao. Možda me nije poznao? Ovakvu ženu! Svi mi komplimentaju da sam „in gamba“ i da me godine nisu još načele. Njega je skleroza ufatila. To ti je to. Ko zna kako governa ovi brod? Da nas đe ne nasuka?

Putnik 1: Milostiva, za kaj ste se neraspoločili?

Filomena: Za kaj? Za niš moj gospon. Ne može niko Filomenu poculjat sa mjesta. Bilo, pa prošlo! Ajdemo se mi fino kucnut - živjeli mi naški i vaški. Znete li onu „Da nije ljubavi, ne bi svita...“

Putnik 2: Može i ona „Na planinco sonček se sija“

Putnik 3: Jugoslavijo, Jugoslavijo, uvijek si nam mila bila, domovino... ta je najbolja!

Putnik 1: Ja bi pak „Za sva-ku tvoju riječ, od sveg ti srca hvala...“

Putnik 4: Najbolje bi bilo onu „Mujo kuje konja po mjesecu...“, ajde, sevdaha ti!

Filomena: Ko nas ovakve spoji? Opet se ne možemo složiti, majku vam vašu i našu! Da, da za sve je kriv Luidi. Ovo je njegovo maslo. On bi nas ponovo na Balkan, a mi očemo pa očemo u Evropu. Kad nas nije majka dricala, dricat će nas Evropa, ja vam kažem. Dok kucamo da nam se otvore rajska vrata, amo mi još jedanom onu „Od Vardara pa do Triglava.....“

Svi: Tralala, tralabe, tralala, tralabe.....!?

Žrtve zbog vjere

Priredio:
don Pavao Medač

U organizaciji Komisije Hrvatske biskupske konferencije i Biskupske konferencije Bosne i Hercegovine za hrvatski martirologij, zajedno s Hrvatskim institutom za povijest i Institutom društvenih znanosti „Ivo Pilar“, nedavno je u Zagrebu održan međunarodni znanstveni skup „Hrvatski mučenici i žrtve iz vremena komunističke vladavine“. Njegovu iznimnu važnost u sadašnjemu povijesnom trenut-

Prema knjizi don Ante Bakovića „Hrvatski martirologij XX. stoljeća“ broj žrtava iz komunističkog razdoblja u vrijeme II. svjetskog rata iznosi 664 mučenika Crkve u Hrvata. Iz Kotorske biskupije su don Gracija Brajković, o kojemu je pisano u Hrvatskom glasniku br. 84, kao i don Ivo Brainović i don Đuro Perušina, o kojemu će se govoriti u ovom broju.

ku hrvatskoga naroda i Crkve istaknuli su u pozdravnim riječima svi govornici.

Nadbiskup Nikola Eterović, tajnik Biskupske sinode, podsjetio je na ključni kriterij - misao vodilju u istraživanju: „Mi kao Katolička crkva dajemo naglasak na svjedoke, kršćanske svjedoke ljubavi u takvim veoma teškim vremenima i zato nastojimo povijesnim istraživanjima identificirati one koji su zaslužili biti blaženi i sveci... Važno je otkriti te svjedoke i predstaviti ih cijeloj Crkvi jer 20. stoljeće je stoljeće mučenika. Naša je dužnost otkriti te dragulje kršćanstva u prošlom stoljeću kako bi bili svjetlokršćan-

skog svjedočenja i u naše vrijeme. Nova evangelizacija potrebuje takve svjedoke. Nama su potrebni ti svjedoci i zato je to naša dužnost da ih otkrijemo i slijedimo njihov primjer prema Bogu i prema ljudima i prema neprijateljima.“

Predsjednik Hrvatske biskupske konferencije, đakovačko-osječki nadbiskup Marin Srakić, stavljajući simpozij u opći humanistički kontekst uz ostalo je rekao: „Nismo zarobljenici prošlosti nego zaljubljenici u istinu o svom narodu... Istraživanje istine nije premetanje kostiju, kako tvrde neki političari, nego je to izraz humanosti.“

Zagrebački nadbiskup kardinal Josip Bozanić, objasnivši teološki pojam mučenika, uz ostalo je istaknuo: „Mučenici su svjedoci dobra i dok želimo izvući iz naše baštine te mučenike i predstaviti ih, mi zapravo dajemo primjere. Uzdižemo primjere kako se dobrim pobjeđuje zlo, a upravo u tome je zadaća Crkve i doprinos Crkve humanizaciji čovječanstva.“ Skup su pozdravili među ostalima dr. Jasna Turkalj, ravnateljica Hrvatskoga instituta za povijest, dr. Vlado Šakić, ravnatelj Instituta društvenih znanosti „Ivo Pilar“, i Lojze Peterle, slovenski član Europskoga parlamenta i bivši predsjednik slovenske vlade i ministar vanjskih poslova. Među mnogobrojnim uglednicima znanstvenoga i crkvenoga života na skupu su bili i biskupi: varaždinski Josip Mrzljak, križevački Nikola Kekić i sisački Vlado Košić.

Predsjednik Komisije za hrvatski martirologij, gospićkosenski biskup Mile Bogović, podsjetio je na riječi pape Ivana Pavla II. kojima je pozvao sve narode da popišu svoje mučenike te istaknuo specifično crkveno-vjernički pristup zadanoj temi jer, kako je to doslovce rekao: „Svi su mučenici žrtve, premda nisu sve žrtve mučenici.“ Pozvao je sve nazočne i cijelu hrvatsku javnost da se uključe u izgradnju svehrvatskoga groba za sve nepokopane žrtve na mjestu nekadašnje crkve sv. Marka u Podudbini.

Na udaru komunističkih vlasti bila je i djelatnost Katoličke crkve, posebice vjeronauk u školskom programu, čiji je uvod u izbacivanje i zabranu bio prijedlog o prvom ili zadnjem satu već 1946. godine.

Zaustavljamo se pred likom Katoličke crkve u hrvatskom narodu, posebno pred onim dijelom koji je zavrijedio na-

slov mučeništva ili svjedočki naslov.

Važno je otkriti te dragulje kršćanstva i svjedoke vjere i predstaviti ih cijeloj Crkvi jer 20. stoljeće je stoljeće mučenika.

U knjizi don Ante Bakovića pobrojani su svi mučenici. Iza tih nedjela stoji više od šest tisuća dokumenata, arhivske građe, iskaza vjerodostojnih svjedoka, izjava očevidaca, novinskih izvješća i starih fotografija.

Don Đuro Perušina, začasni kanonik

- Život darovan za bratsku Boku -

Rođen je 3. veljače 1879. u Donjoj Lastvi, od roditelja Iva i Ane. Mladu misu služio je 1901. godine. Nakon završenih teoloških studija bio je na službi u nekoliko župa Boke kotorske – u Gornjoj Lastvi, Đurićima, Donjoj Lastvi i Tivtu. Ubili su ga protivnici Crkve u noći 28. na 29. lipnja 1944. godine u 65. godini života.

Don Đuro je kao začasni kanonik već bio u mirovini kada su ga partizani ubili i to samo zato što je, iako se nikad nije bavio politikom, među vjernicima iznosio svoje stajalište, temeljeno na povijesnim i kulturološkim činjenicama, da su Bokelji u većini Hrvati i da je Boka kotorska uvijek bila u zajedništvu s Dalmacijom i Hrvatskom.

Don Viktor Kaločira u svom je pismu 1993. godine na upit o ovome našem mučeniku napisao:

„Bilo je to kasno u noći 28./29. lipnja 1944. godine, kada su pokucali na vrata obiteljske kuće don Đure Perušine u Donjoj Lastvi. Pokucala su tri partizana i tražila župnika da bi se s njim posavjetova-

vali. Bio je prisutan i župnikov brat Roko.“ On dalje navodi imena i funkcije koje su ta trojica partizana obnašali. Jedan je bio visoki komunistički aktivist, drugi sekretar komiteta Komunističke partije, a treći član grupe bio je operativni partizanski oficir.

Župnik je kao dobar domaćin počastio partizane i iznio im jela i pića i svega što je imao kako ni s čim ne bi pokazao ni najmanju neljubaznost, nego je po starome hrvatskom običaju počastio goste. Tako su partizani uz jelo i piće ugodno razgovarali. Župnikov brat tvrdi da ništa nije bilo sumnjivo, ništa nije niti najmanje dalo naslutiti da će uskoro nastupiti tragedija. Međutim, negdje između 22 i 23 sata, don Đuro je već bio umoran i ustao je od stola te rekao gostima kako je star i treba ići na počinak. Pozdravio se s njima, a operativni oficir je podigao automatsku pušku, uperio je u župnika i sasuo rafal u njega. Don Đuro se na mjestu srušio mrtav. Brat Roko je ostao „kao izvan sebe“. Partizani su otišli, a truplo ostavili u kući.

Namjera naredbodavaca ovog zločina očito je bila očistiti Boku kotorsku od svakoga tko se usudio misliti katolički i hrvatski te isticati da Boka kotorska po svojoj povijesti, arhitekturi, stanovništvu, renesansnim i baroknim crkvama, po svojoj slavnoj Bokeljskoj mornarici, po svojim svecima i blaženicima pripada hrvatsko-me dalmatinskom pojasu.

Izvori i literatura:

Cervelin Krešimir, „Dragi naši hrvatski Bokelji, junaci i mučenici“, *Politički zatvorenik*, lipanj/srpanj 1994., br. 35. - 36.

Pismo Ive Gugića, Kotor, 27. 3. 1994.

Pismo Viktora Kaločire, Rab, 30. 8. 1993.

Blažena Ozana

Život blažene Ozane i njezine kršćanske kreposti koje je posjedovala u herojskom stupnju učinile su je mističarkom, s razvijenim proročkim darom, darom savjeta i velikom čudotvorkom još za života.

Piše:
Don Anton Belan

**Tu, Hosanna, gloria Montis Nigri,
Laetitia Ascrivi...(iz Antifone)**

**Ti, Ozano, slavo Crne Gore,
radosti Kotora...**

U Kotoru je 28. V. 1928. godine utemeljen Odbor za domovinsku proslavu koji su činili: predsjednik Frano Učelini; potpredsjednik o. Anđelko Orlandini, provincijal dominikanaca; zamjenik Petar Kamber, gradonačelnik Kotora; tajnik Antun Brajnović, po-rezni upravitelj; blagajnik don Ivo Stjepčević, kanonik i još 28 uglednih građana i građanki, svećenika i redovnika. Biskup Učelini želio je da se proslava obavi 1929. godine, no to nije bilo moguće zbog restauracije crkve sv. Marije i opsežne pripreme koja je iziskivala veliku svotu novca. Učelini žali zbog toga i govori na sjednici odbora - *Ove godine evo me s vama, dogodine me više nema.* (BAK, *Miscellanea, Bl. Ozana.*). Ipak je doživio svečanost 1930. godine, a umro je na Lopudu 1937. godine.

Za domovinsku proslavu Odbor je odlučio da se blaženici načini novi sarkofag. Po želji Odbora, koji je predstavljao don Ivo kan. Stjepčević, ideju je stavio na papir i učinio nacrt prof. Marčelja. Kostur sarkofaga trebao je biti od orahovine, s kristalnim staklima, koja su se trebala zatvarati, osim prednjeg s bakrenim i posrebnim poklopcima sa skromnim uresima. Glavni poklopac trebao je biti od srebra, i u reljefu izrađen prikaz legende o ružama. Ovo je poznata hagiografska tema koju nalazimo i 1407. godine u s. Hasilde Arapke, rođene u Španjolskoj: „Noseći u skutima kruh siromasima, na upit oca što nosi, pokažu se ruže.“ (*Ljetopis Andrije Zmajevića, 806.*). Do realizacije ovog projekta nije došlo sasvim slučajno. Član kotorskog Odbora bio je i

dr. Josip Jedlowski. On je bio zadužen da nađe izvođača za ovaj posao, u nekim konvencionalnim crkvenim radionicama, bilo u Zagrebu, Ljubljani, Italiji ili Njemačkoj, s tim da nađe što jeftinijeg ponuđača, a prije nego što sklopi ugovor da obavijesti o cijeni don Iva jer on želi znati *od koje će ruke poginuti.* (BAK, *idem*).

Dr. Jedlowski susreo se u Zagrebu na jednom prijemu 1929. s Ivanom Meštrovićem, bili su znanci još iz Londona, obojica su bili članovi Jugoslavenskog odbora 1915. godine, dr. Jedlowski bio je tajnik tog odbora, iskoristio je to poznanstvo i pokazao nacrt škrinje koji je prema uputama odbora načinio prof. Marčelja. Meštroviću se skica nije sviđjela, smatrao je da je previše *barokno nakičena* te je predložio da sarkofag načini njegov

bivši student Antun Augustinčić ili Ivan Kerdić, ali on predlaže Augustinčića jer je poletniji, a osim toga nema još financijskih ambicija starijih majstora. (BAK, idem). I sam Meštrović povjerava Augustinčiću izvedbu svojih najljepših modela, navodi u pismu don Ivu dr. Jedlowski. Augustinčić je napravio dva nacрта te su u Meštrovićevu ateljeu o njima diskutirali: Augustinčić, Jozo Kljaković, prof. Kerubin Šegvić, dr. Jedlowski i mons. Svetozar Rittig, član Društva umjetnosti, er se ne naručuje par novih cipela, već umjetničko djelo. (BAK, idem). Saslušano je i mišljenje don Nika Lukovića, don Iva Stjepčevića, don Antuna Roze i don Pava Butorca. Dana 1. V. 1929. u Zagrebu je sklopljen ugovor koji je potpisao Augustinčić, a u ime Odbora dr. Jedlowski. U točki II. ugovora stoji - *Kostur sarkofaga biće iz lijevane mjeđi. Sve četiri strane i krov ispuniće se finim brušenim staklom. Sarkofag će imati na svakoj strani po jedan pomični poklopac, dok će staklo krova ostati bez poklopca. Poklopac sarkofaga, koji se dotiče oltarske pale biće bez ikakve ornamentike, dok će oba poklopca od strane glave i nogu biti diskretno urešeni. Umjetnik će svoju glavnu pažnju posvetiti izvedbi glavnog, čeonog poklopca (antependiuma), na kojemu će biti prikazana tri čuda Blaženice. U sredini; prikazanje Sv. Križa u gori, lijevo; čudo s ružama i desno; čudo s prstenom. U sredini donjeg ruba stajati će urezana kratka posveta djela blaženici. Sarkofag će počivati na četiri ovčice, zgodno stilizirane. Na vrhu krova biće postavljen anđeo, koji klečeći moli. Koli kostur, toli i poklopci, te noge i anđeo biće solidno posrebreni i patinirani.* (BAK, *Miscellanea, Bl. Ozana*).

Mještani Releze, rodbina blaženice 1930.

Ogledno modeliranje je započeto u travnju 1929. U svibnju dr. Jedlowski traži fotografije glava u profilu: biskupovu, don Ivovu, don Nikovu, don Pavovu, Marka Kurijala, Petra Kambra te gospođa Eleonore Prelesnik, Ide Tripković, Marije Karaman i Olge Dabinović. Svi su oni osim don Pava Butorca bili članovi Odbora za proslavu. Fotografije su bile potrebne umjetniku zbog portreta koje je modelirao na sarkofagu. Dobro prepoznajem likove biskupa Učelinija i don Iva Stjepčevića u desnom prikazu legende o prstenu. Bi-

skup i don Ivo drže u rukama ribe. U lijevom prikazu legende o ružama, u krajnjem lijevom kutu je lik don Nika Lukovića. Lik između biskupa i don Iva je dr. Josip Jedlowski, koji se oslanja na veslo. U društvu je biskupa i don Iva jer su njih trojica najzaslužniji za iznimno uspješnu domovinsku proslavu. Isto tako mislim da je blažena Ozana lik Antice Jedlowski, supruge dr. Josipa, jer su oni zadnje godine svoga života proveli na Prčanju i dobro se sjećam njihovih likova, on je pokopan u Kotoru 1966., ona 1968. U najvećoj mjeri

Procesija izlazi iz grada 1930.

oni su podmirili ukupni trošak za sarkofag, koji je iznosio 54.000 dinara. Lik u krajnjem desnom uglu legende o prstenu, je kipar i autor djela Antun Augustinčić. Umetnut je tu u posljednjem trenutku, jer ga nema u gipsanom oglednom odljevu.

Jedan vol tada je koštao 1.000 dinara, a tolika je bila i plaća učitelja. Pretpostavljam da su i ostale osobe čije su fotografije zatražene modelirane na sarkofagu, no ja ih ne prepoznajem. Poznati slikar Jozo Kljaković, koji je prije Drugoga svjetskog rata radio slikarski opus u crkvi sv. Eustahija u Dobroti, sa zanimanjem je pratio rad oko sarkofaga te se o njemu veoma pohvalno izrazio na prigodnoj prezentaciji u Zagrebu. To je učinio i

djela religiozne tematike koje je ovaj najveći hrvatski kipar XX. stoljeća, uz Ivana Meštrovića i Frana Kršinića, u svome impresivnom opusu načinio.

On na kotorskom sarkofagu uspješno spaja suvremene težnje artističkog izražavanja s umjetničkim tradicijama romanike, gotike i renesanse. Svi reljefi mogu se dignuti i prezentirati kao triptih odnosno poliptih. Njegovo djelo u zbornoj crkvi sv. Marije ušlo je u popis kao prvo i među njegovim najboljim ostvarenjima. Plijeni elegancijom, odličnim portretima i željom da se izbjegne utjecaj njegova genijalnog učitelja. U tome je, čini se, dovoljno i uspio osim u modeliranju raspela koje bez sumnje odaje utjecaj njegova velikog uzora. Posebno je dražestan

u kojem danas počivaju moći bl. Ozane, uz monumentalne brončane vratnice Vaska Lipovca, ova dva remek-djela moderne sakralne umjetnosti, u crkvi sv. Marije od rijeke čine trajnu molitvu kotorske Crkve upisanu u mjed i broncu.

Velikom višednevnom proslavom 3., 4., 5. i 6. srpnja 1930. godine u kojoj sudjeluje oko deset tisuća vjernika iz Boke i okruženja, te veličanstvenom procesijom u kojoj je sudjelovalo pedeset grupa, stotinjak svećenika i devet biskupa, završena je domovinska proslava proglašenja blaženom one koja je sveta bila još za života.

Ukupni trošak proslave iznosio je 242.000 tisuće dinara, a za potrebe proglašenja domi-

Legenda o kruhu

sam Meštrović, i ostali iz svijeta umjetnosti u Zagrebu i Splitu. Zanatske radove i lijevanje sarkofaga obavljeno je u zagrebačkoj tvornici „Mjed“ u siječnju 1930., a predan je dr. Jedlowskom 17. III. te godine. U radu je umjetnik odstupio od ugovora u kojem se kaže - *Da će oba poklopca od strane glave i nogu biti diskretno urešeni*. Kipar je i njih izveo u dubokom reljefu. Onaj ponad glave predstavlja zahvalnost građana koji blaženici prinosе darove, a onaj ponad nogu pomirenje zavađenih pučana i plemića. Sarkofag predstavlja jedno od prvih i malobrojnih

Vizija križa u rodnoj Relezi

lik anđela kerubina u stavu molitve. U modeliranju likova osjeća se vraćanje na romaniku i gotiku, a na odjeći i frizuri predstavnika plemstva vidljiv je i duh renesanse, što se sve idealno uklapa u stil crkve u kojoj dominira romanička arhitektura i veliko gotičko raspelo markidanske škole XIV. st., pred kojim se blaženica sasvim sigurno molila.

Smjelost Odbora u narudžbi ovog sarkofaga potvrđuje otvorenost zapadne Crkve prema novim umjetničkim strujanjima, koji su njezina karakteristika od starokršćanskih vremena do danas. Sarkofag

Legenda o prstenu

nikanci su u Rimu još utrošili 20.000 lira. O. Anđelko Orlanđini i o. Anđeo Maria Miškov postulator vodili su brigu oko procesa beatifikacije i troškova u Rimu. Za proslavu je izvršena temeljna obnova crkve svete Marije, kupljen novi sarkofag, dva nova zvona, podmireni svi troškovi proslave, tiskane slike, medalje i knjiga don Nika Lukovića koja se odnosi na blaženicu. Bila je to najveća vjerska proslava u povijesti grada koja je potvrdila *da svijet prolazi i požuda njegova, a tko vrši volju Božju ostaje dovijeka (1 Iv 2.17)*.

Obnova crkve sv. Jurja (Đorđa) - doprinos očuvanju tradicionalne seoske arhitekture

Piše:
Marija Mihaliček

U nastojanju da prati doprinose u očuvanju kulturne baštine, Glasnik HGD CG na svojim stranicama informira javnost o takvim primjerima. Raduje činjenica da u proteklih nekoliko godina bilježimo učestalije angažiranje stanovnika i lokalnih zajednica na inicijaciji i realizaciji složene i zahtjevne obnove graditeljskog naslijeđa u svojim sredinama. Ponajprije je riječ o popravcima sakralne arhitekture: zavičajnim crkvama i kapelama, koje desetljećima ne samo da ne služe kultu, nego su izložene propadanju i potpunom uništenju. Krenuti u njihovu obnovu znači puno uloženog truda i vremena, prikupljanje novčanih priloga, dobrovoljni rad, izrada projekata... sve to čini ove akcije ponekad teško izvodljivim pa i

Ovdje želimo istaknuti još jedan u nizu dobrih primjera - obnovu potpuno zapuštene crkve u Gornjim Bogdašićima, koju su pokrenuli ljudi zavičajno povezani s ovim živopisnim selom u kome se život davno ugasio.

njihovo okončanje pravim pothvatom. Na nama poznatim primjerima obvezna komunikacija između inicijatora-realizatora obnove starijeg zdanja i institucije koja provodi brigu o kulturnoj baštini je zadovoljavajuća. Poštovanje konzervatorsko-restauratorskih uvjeta, nadzor nad izvođenjem radova stručnih službi zaštite je prioritarna obveza onih koji svojom inicijativom pokrenu i upuste se u proces obnove bilo kojega nepokretnoga kulturnog dobra. U suprotnom i najmanja građevinska inter-

vencija može nanijeti samo nepovratnu štetu jer će ugroziti autentične vrijednosti.

Ovdje želimo istaknuti još jedan u nizu dobrih primjera

Crkva sv. Juraj Bogdašići

- obnovu potpuno zapuštene crkve u Gornjim Bogdašićima, koju su pokrenuli ljudi zavičajno povezani s ovim živopisnim selom u kome se život davno ugasio. Pogledom s obale na šumovite južne padine Vrmca teško je zamisliti da je u prošlosti postojalo desetak zaselaka imenovanih prema bratstvima koja su tamo živjela. Tu se nalaze ostaci tradicionalnoga graditeljstva, koje je samo djelimično istraženo (pojedini primjerci stambene, obrambene i

sakralne arhitekture). Crkve, kamene kuće, kule (kašteli), mlinovi, gumna, seoski putevi popločani kamenom, kaptirani izvori napušteni i skriveni u gustom vegetaciji, nađu se na putu lokalnim planinarima i rijetkim zaljubljenicima prirode i kulturne baštine. Iako Bogdašići spadaju u jednu od značajnijih ambijentalnih ruralnih cjelina tivatske općine, njegova bogata graditeljska baština potpuno je ugrožena, prepuštena eroziji vremena.

Značajnu arhitektonsku i kulturno-povijesnu vrijednost imaju crkve u Gornjim Bogdašićima, među kojima je **crkva sv. Jurja (sv. Đorđa)**, podignuta 1773., prema zapisu uklesanom na kamenom okviru rozete, iznad ulaznih vrata. Crkva je građena tesanicima crvenkastog kamena iz lokalnog kamenoloma i pokrivena kanalicom. Na zapadnoj strani je zvonik „na preslicu“ s jednim zvonom, a spomenuta rozeta jedini je ukras. Unutrašnjost je jednobrodna, nadsvođena, s četverokutnom apsidom i dva oltara, od kojih je glavni posvećen titularu crkve, a drugi na sjeveru rođenju Bogorodice (Maloj Gospi).

Postojeća crkva je, prema tradiciji, podignuta na starijem kulturnome mjestu, što potvrđuju i pronađeni ostaci temelja i dijela zida koji se pruža ispod i iza današnje apside. Drugo svjedočanstvo o postojanju ranije crkve je gotički zapis iz XV. stoljeća na zvonu sadašnje crkve sv. Đorđa.

Oko crkve, s južne i zapadne strane, nalazi se groblje s ogradom od istog kamena od kojeg je građena crkva. Ogradni zid sagrađen je bez žbuke u suhozidu, najvećim dijelom je porušen. Na groblju postoje samo dva novija groba s natpisima, a najstariji grobovi nemaju natpise, nego su grobne ploče obilježene brojevima od 1 do 30 (takav način susreće

Radovi na rekonstrukciji

se na drugim starim grobnim mjestima, na primjer ispred crkve sv. Šimuna u Tivtu). Tu su vječni pokoj našli preci današnjih obitelji: Biskupović, Bajo, Ciko, Luković, Marković i onih bratstava koja su se ugasila: Đurašević, Radusinović, Tripinović, Šimunović...

Crkva je u potresu 1979. pretrpjela oštećenja na zvoniku i spoju apsida s uzdužnim zidovima crkve. Od tog vremena bila je potpuno zapuštena, urušenog krova i zajedno s grobljem potpuno obrasla bršljanom i zelenilom.

Prije dvije godine pokrenuto je pitanje obnove ovoga sakralnog objekta. Inicijativom Ljubinka Biskupovića, na zboru župljana Bogdašića, u kolovozu 2010. formiran je Odbor za obnovu crkve. Kotorski biskup, monsinjor Ilija Janjić,

izviješten je o planovima i podržao ih je. Odbor za obnovu crkve pribavio je potrebnu dokumentaciju, mišljenje i rješenje nadležne baštinske institucije Regionalnog zavoda za zaštitu spomenika kulture iz Kotora. Komisija (arh. Zorica Čubrović i konzervatorica Jasminka Grgurević), nakon uvida na terenu dostavlja uvjete za arhitektonske konzervatorsko-restauratorske radove, uz obvezu da se prethodno izvrše arheološka istraživanja na postojećim ostacima starije crkve. U međuvremenu je ing. Tripo Milinović napravio projekt statičke sanacije crkve i priložio ga kao svoj doprinos u očuvanju graditeljskog naslijeđa Bogdašića.

Nepostojanje bilo kakve infrastrukture te nepristupačnost terena zahtijevali su

dodatne napore za početak planiranih radova na sanaciji crkve. Zavičajna udruga Bogdašića i mještani dali su priloge za uređenje puta od Gornje Lastve do zaseoka Marovići, zatim i dio do zaseoka Markovića kako bi se omogućio prijevoz građevinskog materijala, skele i potrebnog alata. Ipak, posljednjih četiristo metara do crkve potreban materijal na rukama su prenijeli mještani. Radovi na obnovi crkve sv. Jurja otpočeli su u rujnu 2011. godine. Radove, koji su još u tijeku, izvodi majstor Jerko Penić. Iako je odbor za popravak crkve, s obzirom na sve istaknute teškoće, zadovoljan učinjenim, konačno kompletno uređenje ovisit će o raspoloživim financijskim sredstvima.

Pukovnija Štukanović i njezini „ljudi pod oružjem“

Pišu:

**Lovorka Čoralić i
Maja Katusić**

Tripun Štukanović bio je – poput mnogobrojnih svojih sunarodnjaka – obnašatelj visokoga časničkog čina u mletačkoj vojsci. Zapovijedao je postrojbom pješaka – ondašnjih mletačkih prekomorskih marinaca (*Fanti oltramarini*) koji su ponajprije bili novačeni na području istočnojadranskih stečevina Serenissime.

Njihovo djelovanje događalo se u mirnodopsko vrijeme, nakon prestanka mletačko-osmanskih ratova te su vojne snage ponajprije djelovale na očuvanju postojećih granica. Mobilnost tih postrojbi i dalje je bila izrazita – pojedine mletačke prekojadranske pješачke pukovnije i njima pripadajuće čete bilježimo u gradovima mletačke terraferme (u Venetu), u glavnim uporištima istočnog Jadrana (Kopar, Zadar, Kotor), ali i duž mletačkih posjeda u Grčkoj.

Konkretni arhivski podaci za pukovnicu kojom je izravno zapovijedao Tripun Štukanović

sačuvani su za razdoblje šezdesetih godina 18. stoljeća. Pukovnicu je činilo osam četa (*compagnia*). Svaka je četa – ovisno o godini kada je načinjen popis – imala u prosjeku oko 50 do 60 vojnika i časnika. Kao zapovjednici četa koje su činile *Reggimenta Stucanovich*, bilježe se potpukovnik Lauro Dandria, nadnarednik Marin Dandria, kapetan Jakov Dandria, kapetan Juraj Zorzetto, kapetan Marko Radanović, kapetan Aleksandar Rado i kapetan Andrija Medin. Posebnu četvu predstavljala je i postrojba kojom je izravno zapovijedao pukovnik Štukanović. Sve čete imale su sličan časnički i vojnički kadar. Osim zapovjednika, u četama se bilježe i zastavnici, narednici, kaplari, kadeti, bubnjari i svirači u frulu.

Sastav vojnoga ljudstva

Zavičajno podrijetlo vojnika Štukanovićeve pukovnije vrlo je šaroliko, a kao primjer možemo izdvojiti sastav čete kojom je taj ugledni Perašta-

nin osobno zapovijedao. Četa je popisana u Kotoru 1. rujna 1768. godine i isprva je imala 67 vojnika od kojih je kasnije njih 12 prekriziženo (najčešće radi prijelaza u drugu četvu). Naknadno je u prvi popis dopisano još šest vojnika i jedan kadet. Kako je uobičajeno u ovoj vrsti spisa, popis započinje imenom glavnoga zapovjednika čete, u ovom slučaju pukovnika regimente Tripuna Štukanovića. U popisu časnika navedeni su zastavnik (Petar Đika/Žika/Gicca), narednici Božo Nikov i Nikola Perišin te čak pet kaplara (Antun Nikolin iz Bara, Đuro Stipov iz Skadra, Marko Jovov Martinović iz Pobora, Mijat Andrijin iz Risna i Mate Andrijin Lukša iz Rogoznice). U četi su zabilježena i dva kadeta – Toma Balović i Lovro (Lauro) Fontana; zatim svirač Tripo Nikov Perišin te bubnjari Antun Šimin Meštrović, Đuro Milošev iz Risna i Ilija Ivanov Njegovan iz Trebinja. Uz Tripuna Štukanovića i njegov časnički kadar, *compagnia Stucanovich* imala je još pedesetak običnih vojnika. Prednjače vojnici s područja Boke kotorske i budvansko-barsko-

ga priobalja, a kao konkretna mjesta njihova podrijetla navedeni su Morinj (Vaso Mihov, Jure Ivov Danilović), Herceg Novi (Nikola Jovov Vlaković, Savo Stanišin Matović, Anton Lazov Papučić, Petar Lazov Papučić, Kosta Nikolin Janković, Luka Đurov, Mitar Jovov Vučetić, Jovo Aćimov), Podi (Nikola Jovov Pasković), Risan (Jovo Raičević, Mihajlo Nikolin Sukailo, Jovo Stijepov, Tanasije Milošev), Tivat (Đuro Kaštelanović), Škaljari (Luka Đurov Rafailović), Krtole (Staniša Perov Stanišić), Grbalj (Ivan Perov Vujoš), Paštrovići (Andrija Jurjev Nobile), Pobori (Petar Lukov Martinović), Budva (Frane Antonov Ruzović) i Spič kraj Bara (Marko Petrov Bogović). Kada je riječ o vojnicima iz unutrašnjosti Crne Gore, zastupljeni su po jedan vojnik iz Njeguša (Vuko Milutinov) i Crmnice (Marko Jovov Dešković). Nešto manje od četvrtine ukupno zastupljenih vojnika i časnika potječe iz Dalmacije, a uz najčešće spominjani glavni grad Zadar (Martin Lukin Drašić, Ivan Ivanov Miljanić, Petar Lovrin Rossi), kao mjesta njihova podrijetla bilježe

se još i Novigrad (Nikola Matin Petrović), Sukošan (Marko Šimin Šibunić), Nin (Lovre Ivanov Ivančević), Šibenik (Petar Jerolimov Tesarelić, Ivan Ivanov Scaglisi), Trogir (Dominik Petrov Ombrelić), Split (Anton Franin Manerić), Omiš (Valentin Franin Perinović), Benkovac (Đuro Todorov Bolarević), Drniš (Petar Šimin Čavić/*Zavich*), Vrgorac (Grišan Martinov Dropulić), Imotski (Ivan Matin Zavešić) i Kamen kraj Splita (Šime Šimin Ambrozović). Iz Istre i sjeverne Hrvatske (Karlobag, Lika) potječe približno jednak broj vojnika u Štukanovićevoj četi, dok su vojnici iz Hercegovine, Albanije i s područja Dubrovačke Republike uglavnom zabilježeni u pojedinačnim primjerima.

Oporučni spis

Završne podatke o životu pukovnika Štukanovića nalazimo u njegovoj oporuci, koja je napisana 14. kolovoza 1769. godine u Perastu, a pohranjena u Istorijskom arhivu u Kotoru. Iz njezina sadržaja saznajemo da će njegovo posljednje počivalište biti crkva sv. Marka

u Perastu, točnije obiteljska grobnica koju je dao podići nadbiskup Matija Štukanović. Dio svoje imovine Tripun je namijenio, kako je to uobičajeno, za nabožne svrhe (služenje misa zadušnica, podmirivanje troškova pogreba, darivanje siromaha i slično), a glavnim nasljednikom imenuje suprugu – pukovnicu (*colonnella*) Luciju. Pukovnik Tripun Štukanović nije dugo poživio nakon zapisivanja oporučnog spisa. Naime, 15 dana nakon što je zapisana, oporuka je 29. kolovoza 1769. godine službeno otvorena u Kotoru te se datum njegove smrti može datirati nekoliko dana prije toga.

Tripun Štukanović jedan je – uz odvjete obitelji Buča, Gregorina, Paskvali, Smeća, Visković, Vračen i druge – od istaknutih mletačkih vojnih zapovjednika mletačkih prekojadranskih postrojbi u 18. stoljeću. Sustavna raščlamba njihove vojne karijere i djelovanja prilog je više poznavanju povijesti Boke, ali i šireg područja istočnojadranske obale u vrijeme uključenosti toga prostora u prekojadranske stečevine Mletačke Republike.

KRONIKA GRADA KOTORA

Priredio:

Jovan J. Martinović

1301.g.

XIV indikt. Uskrs 2.o4.

Kotor bezuspješno napala vojska **Dubrovnika, Venecije i Zadra**.

Usvojeno **349.** najstarije datirano poglavlje **Statuta** o papirima i poveljama.

Pavle Tomin Drago sa porodicom dobio dubrovačko građanstvo.

1305.g.

15.marta, u Kotoru:

Kralj **Stefan Dečanski** potvrđuje posjede manastiru **Bogorodice Ratačke**. Rađeno u prisustvu arhiepiskopa barskog **Marina**, kaznaca **Miroslava**, episkopa humskog **Ivana**, episkopa zetskog **Mihaila**, čelnika **Branka**, djeda **Miroslava**, župana **Vladislava**, biskupa kotorskog **Dujma** i dva svjedoka, **Draga** i **Pavla**, pisao ćirilicom **Petrić** dijak.

Kćerke **Draga Tomina Drago** dobile dubrovačko građanstvo.

1306.g.

Kralj **Milutin** poklonio Kotoranima **Grbalj**.

1308.g.

1. aprila, u Poatjeu:

Papa **Klement V** (1305-1314) nalaže fratru minoritu **Gregoriju** iz Kotora da ide kralju **Urošu** (Milutinu), koji bi da pređe u rimsku crkvu, i da ostane do daljega.

1309.g.

VII indikt. Uskrs 30.o3.

Sin kralja **Milutina**, **Stefan**, postaje vladar Zete i Primorja.

1312.g.

15. decembra, u Dubrovniku:

Tripun Buća, poslanik kralja **Uroša**, potvrđuje **Mencu Matije Menčetića** da su **Grgur Prodanov** kao i **Todor, Matija** i **Nikola**, sinovi **Jakova Krose**, platili kralju **500** perpera.

1313.g.

29.oktobra, u Dubrovniku:

Pavle Tomin Drago, poslanik kralja **Uroša**, koga sam kralj naziva „**knez Pavle**“, potvrđuje da je od dubrovačkog kneza **Bartola Gradenigo** primio **2.000** perpera **Svetodimarskog** dohotka.

Usvojeno **350.** poglavlje **Statuta** o tome da niko ne može predati drugog građanina na kaznu vladaru.

1314.g.

Kralj u Zeti **Stefan** pokušao pobunu protiv kralja **Milutina**, ali je bio zarobljen i oslijepljen.

1315.g.

Usvojeno **281.** poglavlje **Statuta** o neobrađenim vinogradima Sv. Đorđa.

Usvojeno **352.** poglavlje **Statuta** o pozivu vladara zbog trgovine.

1316.g.

Usvojeno **47.** poglavlje **Statuta** o notaru i sudijama.

Usvojeno **149.** poglavlje **Statuta** o doti i prćiji.

Usvojeno **150.** poglavlje **Statuta** o odjeći nevjesta.

1318.g.

7. marta, u Kotoru:

Drago Baldwinov, Drago Tomin i brat **Pavle, Ivan Dina, Paskval Bartolov, Mucije Drago, Martin Gačulana, Paskal Kalikstov, Miho Buća, Bazilije Matejev, Drago Markov, Domanja Simeonov, Miha Pelegrina** i **Demetrije Sergejev**, kao prokurator i hereditari crkve sv. **Marije** kod mosta na **Gurdiću**, postavljaju za opata i rektora te crkve đakona **Vitu**, sina **Tripuna Zuzula** umjesto dotadašnjeg opata **Domanje Dobrina**. Pisao **Petar Vitin**, opštinski zakleti notar.

1319.g.

Natpis na srebrnom oltaru u kripti crkve sv. **Nikole** u Bariu, čiju je izradu nadzirao **Obrad Desislavin Gambe** iz Kotora:

ANNO DOMINI MILLESIMO TRECENTESIMO DECIMO NONO, MENSE IVNIJ, SECVNDA INDICIONE. VROSVIS REX RASSIAE, E DIOCLIAE, ALBANIAE, BVLGARIAE ET TOTIVS MARITIMAE DE GVLFO ADRIANO A MARI USQVE AD FLVMEN DANVBIJ MAGNI, PRESENS OPVS ALTARIS, YCONAM MAGNAM ARGENTEAM, COPERTVRAM TRIBVNALM SVpra HOC ALTARE DE ARGENTO, LAMPARES ET CANDELABRA MAGNA DE ARGENTO FIERI FECIT AD HONOREM DEI AC BEATISSIMI NICOLAI EIVS OBRADO ADSTANTE DE CATAFA FILIO DE SISLAVA FIDELI ET EXPERTO, A PREDICTO REGE SVPER DICTO OPERE DEPVTATO. ET NOS ROGERIVS DE INVIDIA PRO-

SREDNJI VIJEK

TOMAGISTER ET ROBERTVS
DE BARVLO MAGISTER IN
OMNIBVS PRAEFATIS OPVS
DE PREDICTO MENSE IUNIJ
INCEPIMVS ET PER TOTIVM
MENSEM MARTIJ SEQVEN-
TIS, TERTAE INDICIONE, FI-
DELITER COMPLEVIMVS.

1321.g.

IV indikt. Uskrs 19.o4.

Poslije smrti kralja **Milutina** postao kralj **Stefan Dečanski** (1321-1331), a njegov sin **Dušan** mladi kralj i kasnije vladar **Zete**. Protivkraljevi su bili Stefanov mlađi brat **Konstantin**, vladar **Zete** koji je ubrzo ubijen, te sin kralja **Draгутina** po imenu **Vladislav**, koji je **2-3** godine vladao na sjeveru.

Usvojeno **317.** poglavlje **Statuta** o trgovcima koji donose robu.

1322.g.

28. decembra, u Kotoru:

Nikola, sin **Petra Simonova Bona** obavezuje crkvi **sv. Tripuna** svoje zemlje u **Leskovcu** za godišnje mise za dušu **Simona Junija Sergijeva** i njegovih sinova **Petra** i **Junija** te Petrove žene **Rade** i sina **Miha**. Ispravu u prisustvu sudija **Paška Bartolova** i **Grgura Gimanoja** pisao **Petar Vitin**, notar.

Usvojeno **197.** poglavlje **Statuta** o ženama bez djece.

Usvojeno **292.** poglavlje **Statuta** o notarskim papirima drugog suda.

Usvojeno **297.** poglavlje **Statuta** o notarskim papirima drugih gradova.

1323.g.

1. novembra, u Kotoru:

Građanin i trgovac Kotora **Tripun Buća**, glasnik i ambasador kralja Uroša, prima od **Martola Tervizija**, trgovca iz Dubrovnika, **2.000** perpera **Svetodimitrovskog** dohotka. Ispravu dubrovačkog kancelara prezbitera **Abanina**, potvrdio kotorski notar **Petar Vitin**.

1324.g.

31. januara, u Avinjonu:

Papa **Ivan XXII** (1316-1334) postavlja kotorskom biskupu **Dujmu** zaštitnike neimenovanog nadbiskupa **barskog** i **dubrovačkog** i biskupa **trogirskog**.

5. avgusta, u Kotoru:

Drago Baldwinov sa sinovima **Markom** i **Nikolom**, te **Marin Filipov**, nećak **Junija Kalikstova**, postavljaju **Sergija Domanjinog Bolicu** za opata crkve **sv. Lovra** u **Pladinu**, u Zalivu kotorskom. Ispravu pisao notar **Petar Vitin**.

VREMEPLOV

Vrijeme brzo prolazi, događaji se nižu jedan za drugim, život i običaji se mijenjaju, zapisano ostaje za vječnost.

Zanimljive dokumente, fotografije i događaje potrebno je otrgnuti od zaborava, zato ćemo ih u ovoj rubrici objavljivati.

Iz osobne arhive našeg sunarodnjaka koji živi u Splitu, Heliodora Prelesnika, za ovaj broj odabir je obavio Dario Musić

Hrvatski glasnik

GLASILO HRVATA CRNE GORE

Časopis bez granica

Časopis Hrvatski glasnik, izdavača Hrvatskog građanskog društva, jedino je glasilo Hrvata Crne Gore. Bavi se temama važnim za život hrvatske zajednice u Crnoj Gori: političkim, gospodarskim, društvenim, kulturnim, povijesnim... ali je i u stalnoj misiji povezivanja dvaju država Hrvatske i Crne Gore

Distribuirana se u Crnoj Gori, a putem pretplate stiže u Hrvatsku, Europu, Australiju, SAD...

Otvoreni smo za suradnju, sugestije i dobronamjerne primjedbe.

Nastojimo da svaki sljedeći broj uradimo bolje i kvalitetnije, sa raznolikim i zanimljivim sadržajem.

Budite i dalje s nama, šaljite Vaše priloge, budite i Vi jedan od kreatora našeg i Vašeg lista!

Pretplatite se!

ČASOPIS MOŽETE KUPITI:

U Kotoru u Katedrali sv. Tripuna i u uredu HGD CG,
U Tivtu u župi sv. Roko D. Lastva i kod povjerenika Andrije Krstovića,
U Baru kod predsjednika podružnice Vlada Marvučića,
U Podgorici u prostorijama podružnice, Trg Božane Vučinić bb,
U Herceg Novom u knjižari „So“ na Trgu Nikole Đurkovića br. 3

NARUDŽBENICA

Ovim neopozivo naručujem primjeraka "Hrvatskog glasnika"

Ime i prezime/naziv tvrtke

Ulica i broj

Grad

Poštanski broj

Država

Tel/fax

E-mail

Datum

Potpis/pečat

MEDIJSKI PARTNERI

Hrvatski glasnik

PRETPLATITE SE!

Za Crnu Goru:

20 eura

na žiro račun
520-361700-17
Hipotekarna banka

Za Hrvatsku:

200 kuna

na kunski račun
23600001101667657,
Zagrebačka banka d.d.,
Poslovnica Dubrovnik
Vukovarska 7,
20 000 Dubrovnik

Za inozemstvo:

30 eura

Beneficiary 59 : /
ME2552004200000104966
(Acc. No-IBAN)
Hrvatski građansko društvo Crne
Gore, Zimski bazen Kotor Account
with 57a: HBBAMEPG (HIPOTEKAR-
NA BANKA AD PODGORICA) Inter-
mediary 56a: DEUTDEFF (Deutsche
Bank ag Frankfurt) EUR, USD

Ovu narudžbenicu i kopiju uplatnice pošaljite na adresu izdavača:
Hrvatsko građansko društvo Crne Gore, Zatvoreni bazen Škaljari, 85330 Kotor, Crna Gora
Preplatiti se možete i u Uredu HGDCG u Kotoru

NAŠ DOM JE NAŠA BUDUĆNOST.

UZ PBZ STAMBENI KREDIT:
AKUŠKA KAMATNA STOPA, FIKSNA ZA PRVU GODINU,
JOŠ Povoljniji UVJETI ODOBRENJA I KORIŠTENJA,
ZATO ŠTO ŽELIM OBLIKOVATI SVOJU BUDUĆNOST.

Sveobuhvatni je stambeni program, koji uključuje i pomoć oko godišnje plaćanja i godišnje plaćanja kamata na prvih godinu dana. Osim toga, korisnici ovog programa dobivaju i dodatne pogodnosti. Može se priložiti i ostala imovina, te se može uplatiti do 31. siječnja 2017. Prilikom otvaranja računa za kredit do 40 godišnje u trenutku otvora 4,25% godišnje. Osim toga, prilikom otvora računa 0,5% i 0,5% u slučaju otvora računa u slučaju otvora računa.

PBZ PRIVREDNA BANKA ZAGREB
Mislimo ispragraditi i Vas.

www.pbz.hr

INA predstavlja nova EURO V goriva:

motorni benzin EUROSUPER BS 95
motorni benzin EUROSUPER BS 98
dizelsko gorivo EURODIESEL BS

INA CRNA GORA d.o.o. PODGORICA
 Podgorica - Blok IX, zgrada "Šajo", 81000 Podgorica

tel: +382 20 268 253
 +382 20 268 263
 +382 20 268 450
fax: +382 20 268 288

e-mail: inacg_podgorica@t-com.me

INA CRNA GORA d.o.o. TIVAT
 Durmidran-Mrčevac, 85320 Tivat

tel: +382 32 66 03 15
fax: +382 32 67 11 42

www.inacg.me

INA CRNA GORA

ZAGREB CROATIA

Ljubav *na prvi pogled*

TURISTIČKA ZAJEDNICA GRADA ZAGREBA

tel. + 385 1 481 40 51. 481 40 52. 481 40 54. fax + 385 1 481 40 56.

e-mail. info@zagreb-touristinfo.hr www.zagreb-touristinfo.hr

